

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

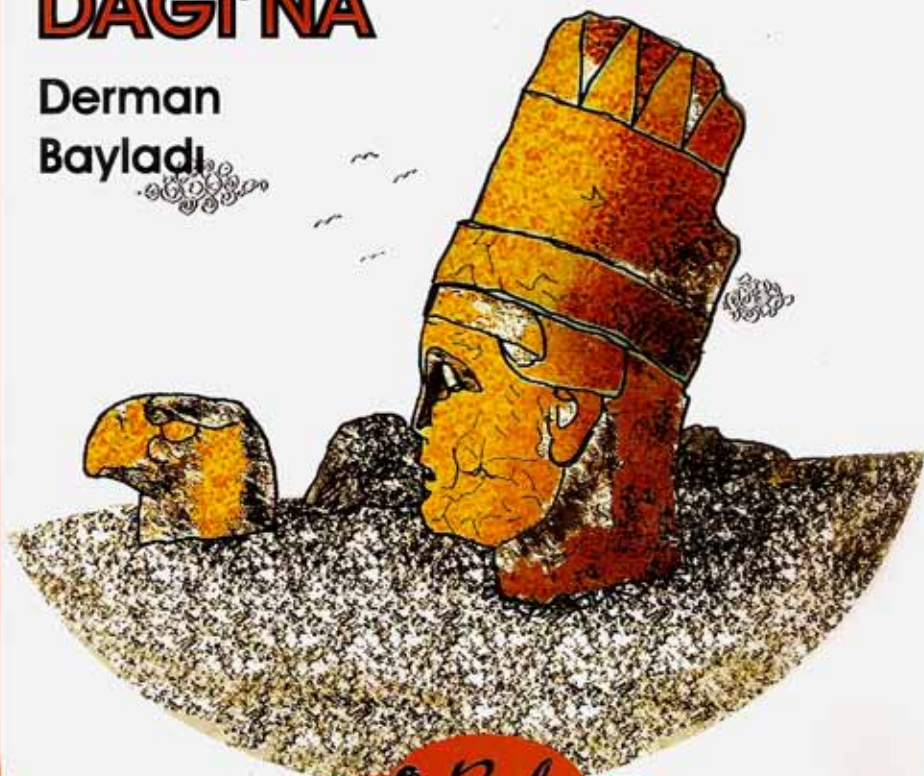
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ece ile Arda Efsaneler Dizisi 13

ANTAKYA'DAN NEMRUT DAĞI'NA

Derman
Bayladı

***Ece ile Arda Efsaneler Dizisi 13 / Antakya'dan Nemrut
Dağı'na***

Derman Bayladı

ISBN: 978-975-286-409-2

© **0107-34-006815** Bulut Yayınları, 2012

1. Baskı: İstanbul, Bulut Yayınları, Şubat 2013

Kapak ve iç resimlemeler: Hatıra Akyüz

Ofset Hazırlık: Bulut Yayınları

Baskı: BARIŞ Matbaacılık Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 291

Topkapı - İstanbul

Tel: 0212 674 85 25 Faks: 0212 674 85 29

Sertifika No: 12037

Bulut Yayın Dağıtım Tic. ve San. Ltd. Şti.

Osmanağa Mah. Yoğurtçu Parkı Caddesi 64/2 Kadıköy-İstanbul

Tel: (0 216) 330 59 24 - 414 21 75

Faks: (0216) 330 30 59

E-mail: bulutyayinlari@bulutyayin.com

bulutyayinlari@gmail.com

www.bulutyayin.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA'DAN ŞANLIURFA'YA

Harbiye Şelaleleri.....	5
Samandağı	15
Gaziantep Zeugma Müzesi	16
Çingene Kızı Mozaïği	20
Güney'in Yiğit Şehirleri	24
Fırat Nehri ve Kelaynaklar	26
Mezopotamya Neresidir?	29
Anadolu Adının Kökeni	31
Kutsal Kitap'taki Yeryüzü Cenneti Anadolu'da mı?	33
Balıklı Göl	35
Balıklı Göl'ün Öyküsü	39
Ayn-ı Zeliha Gölü	44
Urfa Kalesi	46
Sütunlar ya da Mancınık	49
Peygamberler Şehri Şanlıurfa	51
Hazreti İsa'nın Mendili	51
Ece'nin Not Defteri'nden (HARRAN)	54
Adem ile Havva Harran'da	56
Şanlıurfa Sokakları ve Çarşıları	59
Çiğ Köftenin Öyküsü	62
Yüzyılın Keşfi Göbekli Tepe Tapınağı	67

İKİNCİ BÖLÜM

ŞANLIURFA'DAN NEMRUT DAĞI'NA

Atatürk Barajı	73
Arsameia Kabartması	79
Cendere Köprüsü	82
Kadınlar Anıt- Mezarı (Karakuş Tümülüsü)	85
Baraj Gölü Kıyısında Bir Öğle Yemeği	89
Nemrut Yolunda	91
Ver Elini Nemrut Dağı	96

DERMAN BAYLADI

1940’da doğdu. İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’ni bitirdi. İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji ve Klasik Filoloji bölümlerini okudu. TRT İstanbul Radyosu’nda on beş yıl yapımcı olarak çalıştı. 1983 yılında gerçekleştirdiği “Bu Şehri İstanbul” adlı dizi programla Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nce Radyo-Tv Yayınları dalında Yılın Gazetecisi ödülünü aldı.

Anadolu Kültür ve uygarlığı üzerine çalışmalarda yoğunlaştı. İngilizce ve Fransızcadan yirminin üzerinde çeviri yaptı.

Yazarın yayınevimizden çıkmış kitapları

Kurtuluş Savaşı’nda İki Çocuk Kahraman Dizisi

- 1- Nihat ile Murat’ın Maceraları
- 2- Geceyarısı Çalınan Kapı
- 3- Zafere Giden Yol

Ece İle Arda Efsaneler Dizisi

- 1- Eski Çağların Süpermeni Herkül
- 2- Ece ile Arda İstanbul’un Yüreğinde
- 3- Ece ile Arda Çanakkale’de
- 4- Ece ile Arda Peribacaları Ülkesinde
- 5- Ece ile Arda Ege’den Eski Kentler ve Efsaneler
- 6- Ece ile Arda İstanbul’dan Bizans’a Zamanda Yolculuk
- 7- Ece ile Arda Hitit’lerin İzinde
- 8- Ece ile Arda Altın Post Yolcuları
- 9- Ece ile Arda Pamukkale’den Antalya’ya
- 10- Ece ile Arda / Sümer Herkül’ü Gılgamış ve Tufan Öyküleri
- 11- Ece ile Ara / Homeros’tan Dede Korkut’a
- 12- Ece ile Arda / Antalya’dan Antakya’ya Kıyı Kıyı Akdeniz
- 13- Ece ile Arda / Antakya’dan Nemrut Dağı’na

* Gençler İçin Bir Demet Mitoloji

* Klasik Mitolojide En Güzel Aşk Masalları

* Yüzyılın Dahisi Atatürk

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTAKYA'DAN ŞANLIURFA'YA

Harbiye Şelaleleri

Ece ile Arda'yı bundan önceki gezilerinde en son Antakya'da bırakmıştık.

Yedi kişiden oluşan aile gurubu Antalya'dan başlayarak kıyı kıyı Antakya'ya kadar gelmişti. Yaklaşık 750 kilometreyi bulan bu uzun seyahatlerinde, yol boyunca hem Akdeniz kıyılarının doğal güzelliklerini görmüşler hem de eski dönemlerden kalma uygarlık yapıtlarını yerinde tanımışlardı.

Bu gezide yine bütün aile bir araya toplanmış bulunuyordu.

Ece ile Arda, dayıları tarih öğretmeni Serkan Bey, büyükbaba Turist Rehberi Erman Bey, büyükanne Fahriye Hanım ve bir de çocukların anneleri Çiçek Hanım ile babaları Murat Bey.

Oldukça yorucu ama bir o kadar da keyifli bir gezi olmuştu onlar için.

Aile topluluğu Antakya'dan sonra hemen yakındaki küçük küçük şelaleleriyle ünlü Harbiye'ye geçtiler. Hem övgüsünü nicedir içtikleri bu güzel yöreyi tanıyacaklar hem de şöyle ağız tadıyla bir öğle yemeği yiyeceklerdi. Hele ki Murat Bey ile Çiçek Hanım yörenin ünlü tatlısı künefenin en güzel Harbiye'de yapıldığını öğrenince hiç vakit kaybetmek istememişlerdi.

Yemeklerini şelale manzaraları eşliğinde büyük bir iştah ve keyifle yediler. Fahriye Hanım:

“Bu yaşa geldim, buradaki kadar lezzetli yemekler yediğimi hiç hatırlamıyorum” dedi. “Hepsi de inanılmaz derecede güzeldi. Hele ki, kebabın tadı hala damağımda duruyor.”

Çiçek Hanım da annesini onayladı:

“Bence de öyle! Ya o salataların güzelliği!”

Murat Bey de beğenisini ifade etmekten geri kalmadı:

“Peki, ya künefeye ne diyeceksiniz hanımlar? Gerçekten de söylenildiği kadar varmış!”

“Yediklerimizin hepsi birbirinden lezzetliydi de, bir şeyi unutuyorsunuz gibi geliyor bana çocuklar! Yemeklerden bu derece lezzet almamızda, acaba buradaki doğal güzelliklerin de bir etkisi yok mudur sizce?”

Erman Bey'in bu sorusu üzerine hepsi durakladılar. Ece ile Arda da gözlerini dedelerine dikmişler, başka ne söyleyecek diye merakla bakıyorlardı.

Susunluđu Çiçek Hanım bozdu:

“Vallahi doğru söylüyorsun babacığım! Şu manzaraya bakar mısınız hele! Her taraftan sular fışkırıyor, her yer yemyeşil ağaçlık. Böyle bir manzara insanın iştahını açmaz da, ne yapar?”

Murat Bey:

“Hani, ‘Yeryüzü Cenneti’ derler ya! Yeryüzünde gerçekten de bir cennet varsa o burası olmalıdır bence. Bu ne şelale bolluğudur böyle? Onlarca mı diyeyim, daha mı fazla? Saymakla bitmez gibi!”

“Bizim ülkemizin her yanı ayrı bir cennettir de, burası da onlardan biri tabii!” dedi Erman Bey.

“Ama ben size asıl yeryüzü cennetinin öyküsünü daha sonra anlatmayı düşünüyorum. Biraz daha bekleyin hele!”

“Tarih ve doğal güzellik iç içe olunca buradan turist de eksik olmaz elbette ki” diyerek Serkan Bey söze karıştı. “Baksanıza, her yer ne kadar kalabalık!”

Fahriye Hanım:

“Hani sen bize buradaki ipek örtülerden, şallardan söz etmiştin ya Erman Bey! Onları nerede bulacağız? Bir de ‘buranın defne sabunu vardır’ diyordun.

“Var, var! Söylediklerimin hepsi var hanım!”

Erman Bey böyle diyerek eliyle baraka tarzındaki dükkânları gösterdi:

“Bak, bana sorduklarını bu dükkânlarda bulabilirsin. Buralarda daha başka birçok hatıra eşyası da satılıyor. Beğendiklerinizi alabilirsiniz. Bütün bu güzellikleri yeterince iyi tanıyabilmemiz için biraz sonra burada bir gezinti yapacağız zaten. Ama daha önce size söyleyeceklerim var hele! Şimdi beni hepiniz iyi dinleyin!”

Oturdukları masa başında hepsi de Erman Bey’in çevresinde sıralandılar. Ne söyleyeceğini merakla bekliyorlardı. Erman Bey:

“Evet! Yolculuğumuzun sonuna gelmiş bulunuyoruz çocuklar!” diyerek söze yeniden başladı.

“Daha önceden kararlaştırdığımıza göre gezimiz Antakya’da sona eriyordu. Şu halde dönüş yolculuğumuz da başlıyor demektir. Buradan İstanbul aklımda kaldığına göre bin yüz kilometreden biraz fazla olmalı. Yani yolumuz çok uzun, dolayısıyla da bir hayli yorucu. Nasıl? Bari memnun kaldınız mı buraya kadarki gezimizden? Yediklerinizden, içtiklerinizden, gördüklerinizden?”

Çiçek Hanım:

“Memnun kalınmaz olur mu hiç? Hem de nasıl!” diyerek yanıtladı. Arda da annesinin sözünü tamamladı:

“Keşke biraz daha sürseydi gezimiz!”

Bunu söyledikten sonra da Ece’ye baktı. Sanki ablasından destek bekliyor gibiydi. Ece kardeşinin düşüncesine katılırmışçasına belli belirsiz bir gü-

lümsemeyle hafiften başını salladı. Çiçek Hanım da, “keşke” diyerek Arda’yı onaylayınca Erman Bey:

“Anlaşıldı! Sizler daha gezmeye doymamışsınız.”

Eşine döndü:

“Peki, ya sen ne diyorsun bakalım Fahriye Hanım? Gezimizin biraz daha uzamasını sen de ister miydin?”

“Ben ne diyeyim ki Bey? Benim için de çok değişik bir gezi oldu. Biraz daha sürseydi de hiç hayır demezdim!”

Erman Bey biraz şaşırır gibi olmuştu:

“Sen de mi Fahriye Hanım? Sen hayır demeyeceksin, öyle mi? Hayret doğrusu! Yol boyunca ‘öldüm, bittim’ diye durmadan yorgunluktan şikâyet eden sen değil miydin? Şimdi ne bu perhiz, ne bu lahana turşusu?”

Çiçek Hanım:

“Sen annemin öyle konuştuğuna bakma babacığım! O da gezmeyi pek sever, bilmez misin? Hazır yola çıkmışken bir yerler daha görelim istiyor demek ki! Bu fırsat her zaman ele geçmez.”

Fahriye Hanım eşi ile kızı arasında geçen konuşmayı hiç ses çıkarmaksızın ilgiyle dinliyordu. Erman Bey:

“Bana göre hava hoş!” dedi. “Benim öyle acele bekleyen bir işim yok. Okullar yaz tatiline girdiklerine göre çocuklarla Serkan için de öyle. Sana ve

annene gelince, sizler ev kadınısınız. Sizler için de işe başlama diye bir sorun yok.”

Sözün burasında Murat Bey’e baktı:

“Ama Murat bizim gibi mi ya? Çocuğun işi var, gücü var. Hem bakalım kendisi ne diyecek? Asıl iş onun evet demesinde. Biz Murat’ın arabasıyla kalktık, geldik buralara kadar. Bundan sonrasında onsuz kendi başımıza nereye gidebiliriz ki?”

Murat Bey düşünceliydi. Kendi kendine kafasında bir hesaplar yapıyor gibiydi. Biraz sonra o da söze karıştı:

“Baba doğru söylüyor. Gerçekten de bu sıralar işlerim oldukça yoğun sayılır. Ama şöyle bir hesapladım da, kendimce bir çözüm yolu buldum sanıyorum. İstanbul’dakiler dört beş gün daha işleri bensiz de idare edebilirler. Bugün günlerden nedir? Salı değil mi? Araya Cumartesi, Pazar da gireceğine göre önümüzde daha bir haftaya yakın vaktimiz var demektir. Sizce yeterli olur mu bu kadar zaman?”

Erman Bey’in gözleri parlamıştı:

“Hem de fazla fazla yeterli olur. Ben kafamda hesabımı çoktan yaptım. Haydi, bugünü saymayalım. Bize yol dahil, beş gün daha yeter de artar bile. Bu durumda hafta sonu İstanbul’dayız demektir. Rahat rahat dinlenir, yol yorgunluğumuzu üzerimizden atarız. Evet! Şimdi söyleyin bakalım! Sizi dinliyorum. Yolculuğumuzu birkaç gün daha uzatma konusunda sizler ne diyorsunuz çocuklar?”

Ece ve Arda dedelerinin konuşmasını ilgiyle dinlemekteydiler. Aslında onlar da ‘bir yerlere daha gidilse ‘diye can atıyorlardı.

Serkan Bey sordu:

“Güzel de, bundan sonra nereye gidiyoruz ki baba? Bu konudan daha önce hiç söz etmemiştik”

Erman Bey hemen yanıt vermedi. Onları biraz merakta bırakmak istiyor gibiydi sanki. Sonra ağır, ağır söze başladı. Konuşurken de arada bir Fahriye Hanım’a şakacı bir gülümsemeyle bakıyordu.

“Hani hep kendi aramızda konuşmaz mıydık çocuklar? Özellikle de anneniz hep söyler dururdu, ‘*şu Antakya’yı, Şanlıurfa’yı, Nemrut Dağı’nı bir görseydik*’ diye! Televizyonda Güneydoğu dizilerini izleye izleye oralarını neredeyse ezberlemiş. Eh, Antakya’yı gördü! Şimdi ne kaldı geriye? Şanlıurfa ve Nemrut Dağı! Hazır buralara kadar gelmişken oraları da görsün bari kadıncağız!”

Fahriye Hanıma döndü:

“Bak bu iyiliğimi de unutma Hanım!”

Fahriye Hanım,

“Bana takılmasan için rahat etmeyecek Bey!” diye mırıldandı. Ancak çok hafif sesle konuştuğu için dediklerini kendisinden başka duyan olmamıştı.

Çiçek Hanım söze karıştı:

“Ama Güneydoğu dizileri deyince Mardin’i de unutmamalı babacığım! Orası da çok güzel, öyle değil mi?”

Erman Bey kızına da takılmaktan kendini alamadı:

“Bakıyorum, dizi izlemek konusunda senin de annenden geri kaldığın yok demek oluyor ki!” dedi gülümseyerek.

Sonra da konuşmasını sürdürdü.

“Güzel olmaz olur mu hiç yavrucuğum? Özgün mimarisi ve koca koca taş yapılarıyla tam bir Ortaçağ kenti havasını yansıtır Mardin. Türkiye’imizde kişiliğini Mardin kadar iyi koruyan bir şehir az bulunur. Aslında oraya bir kez daha gitmeyi ben de çok isterdim. Ama Mardin’i de işin içine katarsak hesabımızın dışına çıkmış oluruz ki, o zaman da vaktimiz yeterli olmayacaktır. Zaten Mardin dedik mi orasını da tek başına düşünmemeli. Ona bakarsan, hazır oraya doğru uzanmışken daha Diyarbakır var, Bitlis var, Siirt var, Van var! Bunların her biri başlı başına birer doğa ve kültür zenginliğidir. Oraları da ayrı bir gezi paketi içinde ele almak en doğrusu olur. Neyse, isterseniz Mardin ve diğer yerler de bir başka sefere olsun diyelim!”

Arda özellikle Şanlıurfa adını duyunca çok sevinmişti. Ellerini çırparak coşkuyla bağırdı:

“Yaşasın! Orada Balıklı Göl var. Hem biz seninle onun öyküsünü de okumuştuk, öyle değil mi abla?”

Ece sevecen bir gülümseyişle kardeşini yanıtladı:

“Okumuştuk Ardacığım, evet! Çok güzel bir öyküydü. Ama aradan epeyce vakit geçti. Ben de bu

yüzden çok iyi anımsayamıyorum şimdi. Gerçi aklımda biraz bir şeyler var gibi ama tam olarak nasıldı?”

Erman Bey:

“Sen kendini zorlama sevgili Ece. Oraya vardığımızda ben bir kez daha anlatırım. Siz de iyice öğrenmiş olursunuz. Hem Şanlıurfa’da Balıklı Göl’ün dışında görülecek daha başka yerler de var. Şanlıurfa tarih ve kültür zenginlikleri açısından çok önemli bir ilimizdir çocuklar! Buraya kadar bunca yol gelmişken Şanlıurfa’ya uğramamak bence çok yazık olurdu doğrusu. Orası pek uzak sayılmaz.”

Bir an için duraksadıktan sonra devam etti:

“Öyle diyorum ama durun hele! Haritadan mesafesine bakalım da, daha kesin konuşalım!”

Omuzunda asılı taşıdığı çantasından bir kara yolları haritası çıkartarak masanın üzerine serdi..

“Bakın! Antakya ile Şanlıurfa arası 333 kilometreymiş. Yani göze alınmayacak bir yol değil. Hele bir de neler göreceğimizi göz önüne alırsanız, yolculuğumuza devam etmeye değer!”

Haritanın üzerine eğilerek açıklamasını sürdürdü:

“Yolumuz Gaziantep’ten geçiyor. Gaziantep de buraya 196 kilometre. Otoyoldan gideceğimize göre iki buçuk saat bile sürmez.

“Orada ne göreceğiz dedeciğim?”

Soru Ece’den gelmişti. Erman Bey torununun saçlarını sevecen bir gülümsemeyle okşayarak soruya yine soruyla yanıt verdi:

“Hani bu sabah Antakya’da Müze’yi gezerken size ne dediğimi anımsıyor musunuz çocuklar?”

Ece de Arda da konuyu birden toparlayamamışlardı. Birbirlerine baktılar. Erman Bey biraz daha açıklamak gereğini duydu:

“Müze’de sergilenen mozaikler çok güzeldi, öyle değil mi? Ama bu müzeye bir rakip çıktığını da söylemiştim...”

Erman Bey sözünü bitirmeden Arda atıldı:

“Tamam! Şimdi anımsadım! Gaziantep’teki Zeugma Müzesi’nden söz etmişsiniz. Onu mu diyorsunuz?”

“Ben de anımsadım şimdi!” dedi Ece. “Hatta onun Antakya Müzesi’nin pabucunu dama atacağını da söylemişsiniz.”

“Aynen öyle demiştim. İkinize de aferin çocuklar! Anlattıklarımı iyi dinlemişsiniz. Buna sevindim. Demek ki çabalarım hiç de boşa gitmiyor. Ne iyi! İşte Gaziantep’e de Zeugma Müzesi’ni görmek için gideceğiz. Şanlıurfa’ya gideceğimize göre yolumuz da Gaziantep’ten geçiyor zaten. Yani ister istemez oradan geçmek zorundayız. Böylece de bir taşla iki kuş vurmuş olacağız.”

Samandağı

Saatine baktı:

“Şöyle böyle derken saat üçü bulmuşuz. Ama geldiğimize değdi doğrusu, öyle değil mi, çocuklar? Şimdi bir yarım saat kadar dolaşıp dükkânlara bakın. Hanımlar da bu arada ne almak istiyorlarsa alsınlar. Buradan da Samandağı’na gideriz. Yirmi dakikaya varmaz oradayız.”

“Samandağı’nda ne göreceğiz ki Bey?”

Soru Fahriye Hanım’dan gelmişti.

“Samandağı’nın plajları ünlüdür. Asi Nehri de Samandağ’dan Akdeniz’e dökülür. Hazır yolumuz buraya kadar gelmişken orayı da görmemek olmaz elbette ki. Daha ötesi de Suriye sınırı oluyor zaten! Samandağ’da başka görülecek yerler de var! Akşam yemeğimizi de orada yer, Antakya’ya daha sonra döneriz. Samandağ’ın balıkları nefistir. Senelerce önce bir kez yemiştım. Sizlere de tavsiye ederim! Balık yemeye kimsenin itirazı olmaz sanırım. Ne diyorsunuz?”

Çiçek Hanım atıldı:

“Balık yemeye hangimizin itirazı olabilir ki babacığım! Antalya’dan bu yana neredeyse hep kıyı kıyı geldik ama İstanbul’dan yola çıkalı beri henüz bir kez bile balık yemedik!”

Plaj denilince Arda’nın gözleri parlamıştı:

“Demek denize de gireceğiz, ne güzel!” diye sevinçle bağırdı. “Hemen gidelim öyleyse! Akşam da orada balığımızı yeriz.”

Arda’nın neşeli tavrı hepsini güldürmüştü. Çiçek Hanım:

“Tamam! Gideceğiz de acele etme oğlum! Daha vaktimiz çok. Şuradaki dükkânlara da hele bir göz atalım da öyle!”

Arda’nın suratını astığı gözlerden kaçmamıştı.

Gaziantep Zeugma Müzesi

Gurup o geceyi de Antakya’da geçirdi. Ertesi sabah da sekizde Gaziantep’e gitmek üzere yola çıktılar. Erman Bey:

“Sekiz yola çıkmak için en uygun saattir” demişti. “Ne çok erken sayılır ne de geç! Saat on bire doğru Gaziantep’te oluruz. Önce Zeugma Müzesi’ni gezeriz. Öğle yemeğini de Gaziantep’te yedikten sonra ver elini Şanlıurfa. Orada hem görecek hem de anlatacak çok şeyimiz olacak.”

Gerçekten Erman Bey’in dediği saatte de Gaziantep’e varmışlardı. İlk durakları da Zeugma Müzesi oldu. Erman Bey:

“Şu Müze’yi görmeyi ne zamandır arzu ediyordum çocuklar! Kısmet bugüneymiş. Ben de sizin gibi burayı ilk kez gezeceğim. Özellikle de şu “Çingene Kızı” mozaigi var ya! Onu çok merak ediyorum.

Serkan Bey:

“Ben de merak ediyorum” diyerek Erman Bey’e katıldı. Murat Bey ile Çiçek Hanım da ayrı ayrı:

“Ben de, ben de!” sözleriyle isteklerini açığa vurdular. Ancak isteklerin arkası kesilmemişti.. Ece ile Arda ikisi birlikte “Biz de Çingene Kızı’nı görmek istiyoruz” deyince Erman Bey şakacı bir gülümsemeyle,

“Oo, bakınız hele! Bizim aile neredeyse toptan “Çingene Kızı” hayranıymış da benim haberim yokmuş!” diyerek Fahriye Hanım’a döndü:

“Peki, ya sen Hanım! Sen de görmek istiyor musun Çingene Kızı’nı?”

Fahriye Hanım konuşulanlardan pek bir şey anlamamıştı.

“Bir ‘Çingene Kızı’ muhabbetidir tutturdunuz, gidiyor! Müze’de Çingene Kızları mı var? Nasıl bir şeyse, onu ben de göreyim bari!”

Hepsi birlikte bir kahkaha kopardılar. Fahriye Hanım niye güldüklerini anlamadığı için şaşkın şaşkın onlara bakıyordu.

Serkan Bey:

“Bu Çingene Kızı dedikleri o senin bildiklerinden değil anneciğim! Müze’de görünce niye öyle adlandırdıklarını anlarsın.”

Hep birlikte Müze’ye girdiler. Erman Bey:

“ ‘Zeugma Müzesi’ diyoruz da, sen mutlaka incelemiştir” dedi Serkan Bey’e. “Sen bir tarihçi olarak şu Zeugma nedir, neresidir, bize şimdi kısaca bir anlatsan da, biz de öğrensek”

“Peki. Bildiğim kadarıyla anlatmaya çalışayım:

Mozaikler Gaziantep’in Nizip ilçesinde Birecik Baraj Gölü’nün kıyısındaki Antik Zeugma kentinde bulunmuş. Yöre günümüzde Belkıs adıyla bilinen köyün sınırları içindedir. Zeugma kenti önceleri Büyük İskender’in generallerinden Seleukos Nikator tarafından Milattan Önce 300 yılında kurulmuş. Adı ‘Seleukeia Euphrates’ imiş. Yani ‘Fırat Selevkiya’sı demek. ‘Seleukeia (Selevkiya)’ adıyla bilinen başka kentler de var çünkü. Onlardan ayırt etmek için bu

ad verilmiş. Örneğin iki gün önce konakladığımız Silifke de bunlardan biriydi.

Neyse, uzatmayalım, Zeugma daha sonra da Roma İmparatorluğu yönetimine geçmiş. Zeugma sözcüğü eski Yunan dilinde ‘köprü’, ‘geçit’ gibi anlamlara geliyormuş. Yöre baraj suları altında kalacağı için kurtarma kazıları yapılarak mozaikler Gaziantep Arkeoloji Müzesi’nin bu ek binasına taşınmış.”

Serkan Bey bunları söyledikten sonra Erman Bey’e döndü:

“Bu kadar bilgi yeterlidir herhalde!”

“Yeterli, yeterli Serkancığım. Ağzına sağlık. Haydi, şimdi müzeyi dolaşmaya başlayabiliriz.”

Müzedeki ilk ilgilerini çeken ışıktandırma olmuştu. Görüntüler lazer yardımıyla adeta canlı hale getirilmişti. Örneğin bir taban mozaığı zeminin 20-25 santim kadar altında görünmekteydi. Üzeriyse suyla kaplıydı ve suyun içinde de balıklar yüzüyordu.

Sonra da duvar mozaiklerini gördüler. Bunlardan Perseus ile Andromeda mozaığı Arda’nın özellikle ilgisini çekmişti. Bu mozaikte Denizler Hakanı Tanrı Poseidon’un gönderdiği bir deniz canavarını öldüren Perseus ve Habeş prensesi Andromeda görülüyordu. Arda mozaığın önünde durarak heyecanla bağırdı:

“Bakın, bakın! Ben bu resimleri tanıyorum! Bu Andromeda, bu da Perseus! Perseus’un elinde tuttuğu da Medusa’nın kesik başı!”

“Aa! Sen neler de biliyorsun böyle sevgili torunum!” dedi Erman Bey. Biraz da şaşırmıştı.

“Gerçekten de Andromeda ve Perseus mozaïği bu. Güzel de, sen bir bakışta nasıl tanıyabildin?”

Yanıt Arda’nın yerine Çiçek Hanım’dan geldi:

“Sen torunlarını hafife mi alıyorsun dedesi? Onun da, ablasının da işleri, güçleri dersleri bitti mi ellerine ne geçerse okumaktır. Ayrıca ara sıra dayıları da onlara bir şeyler anlatır.”

“Ama ben onlara Perseus’un öyküsünü anlattığımı hiç anımsamıyorum ki” dedi Serkan Bey.

Ece atıldı:

“Siz anlatmadınız ki zaten dayıcığım! Biz bu öyküyü bir mitoloji kitabında görüp okumuştuk.”

Çingene Kızı Mozaïği

Murat Bey ve Fahriye Hanım biraz ilerde durmuş, bu konuşmaları dinliyorlardı. Fahriye Hanım:

“Ben ayakta durmaktan yoruludum” dedi. “Hani şu Çingene Kızı mıydı, neydi onu da görelim hele!”

“Dur Hanım! O kadar aceleci olma! Zaten artık sıra ona geldi sayılır. İşte şurada, bak!”

Duvar panosuna “Çingene Kızı” diye adını veren mozaik resim ayrı bir bölümde sergileniyordu. Hepsi de mozaïğin önünde sıralanmışlar, onu dikkatle inceliyorlardı. Hepsi de beğeniyle bakıyorlardı resme.

Murat Bey:

“Bu mozaik gerçekten de çok etkileyici! Gözlerdeki şu ifadeye bir bakar mısınız hele!”

Serkan Bey:

“Aynen öyle!” diyerek eniştesini onayladı. “Bu mozaik boşuna Zeugma’nın simgesi olmamış demek ki!”

“Yüzü de ne kadar sevimli, öyle değil mi?”

Bu sözlerle bir değerlendirme de Banu Hanım’dan gelmişti.

Serkan Bey Fahriye Hanım’a:

“Çingene Kızı” dedikleri işte bu mozaiktir anneciğim! Hani az önce soruyordun ya! Nasıl, sen de beğendin mi?”

“Ben de çok beğendim! Gerçekten de güzel kızmış. ”

Fahriye Hanım böyle dedikten sonra sustu. Sanki bir şey sormak istiyormuş da cesaret edemiyormuş gibiydi.

Birkaç saniye süren bir suskunluktan sonra nihayet konuştu:

“Güzel de... Niye Çingene Kızı diyorlar ona? Bu kızcağız gerçekten de Çingene miymiş?”

Soru hepsini güldürmüştü. Serkan Bey yanıtladı:

“Değil elbette ki anneciğim! Bu sadece bir yakıştırma. Dikkatle bak hele! Kulaklarındaki küpe-leri görüyorsun değil mi? Saçları dağınık! Başında da öylesine atılmış bir örtü var. Onu bu haliyle bir

‘Çingene Kızı’na benzetmişler adı da öylece kalmış. Bu adı ona takan da kazılarda çalışan bir işçiymiş!”

“Ama bana sorarsanız çok da şirin bir ad olmuş!” dedi Murat Bey ve devam etti:

“Fransız Yazar Prosper Merime’nin “Karmen” diye bir romanı vardır. Romanın baş kahramanı Karmen bir çingene kızıdır. Sonra bu roman bir operaya ve filmlere de konu oldu. Buradaki mozaik de bende işte görür görmez bu Karmen’i çağrıştırdı. Bence bu ad ona çok yakışmış.”

Erman Bey araya girdi:

“Ad bence de yakışmış da, ama işin aslı öyle değil tabii ki Beyler! Bu resmin mitolojideki Toprak Ana Gaia’yı canlandırdığı söyleniyor. Bir Mainad olduğu da ileri sürülüyormuş. Mainad’lar da Yunan Mitolojisi’nde üzümün ve şarabın tanrısı Dionysos’un rahibeleridir. Bu yarı vahşi kadınlara Bakkhalar da denilirdi. Yunan Tragedya yazarı Euripides’in Bakkhalar adlı bir tiyatro yapıtı vardır. Bu yapıtta Dionysos kendisini Tanrı olarak kabul etmeyen Trakya Kralı Pentheus’u cezalandırır. Bu da nasıl bir cezadır bilir misiniz?

Pentheus Dionysos’un kuzeniydi. Pentheus’un annesi Agaue ise Dionysos’un teyzesi oluyordu. Aynı zamanda onun rahibesiydi de. Dionysos teyzesini ve öteki Bakkhaları çıldırttı. Çıldıran kadınlar da Pentheus’u bir aslan sanarak onu parçaladılar!”

Fahriye Hanım yüzünü buruşturdu.

“Aman! Ne hain yaratıklarımış bu kadınlar! Hele ki o dediğin kadın! Neydi adı onun? İnsan kendi öz evladına nasıl kıyar? Ama buradaki Çingene Kızı kötü iş yapacak bir yaratığa benzemiyor.”

“Canım neresinden bakarsanız bakın bu bir efsanedir. Yoksa hiç öyle şey olur mu? Neyse, ayrıntıya girmeyelim de gezimize devam edelim.”

Müzeyi gezmeleri yaklaşık bir buçuk saatlerini almıştı. İlginç gördükleri duvar ya da yer mozaiklerinin önünde uzunca bir süre duruyorlar ve yerine göre Erman Bey ya da Serkan Bey açıklamalarda bulunuyorlardı. Fahriye Hanım ise ilk yarım saatten sonra, başka yerlerde de çoğu kez yaptığı gibi yine diz ağrılarını bahane ederek Müze’nin girişinde dinlenmeye çekilmişti.

Gezileri sona erince Erman Bey:

“Ben buranın Antakya Müzesi’nin pabucunu dama atacağını ileri sürerken yanılmamışım demek ki! Aslında bu iş çoktan gerçekleşmiş bile!” dedi.

Hep birlikte Müze’den çıktıklarında Murat Bey saatine baktı:

“Oo! Saat de bir olmuş. Yemek vakti gelmiş demek ki! Sizi bilmem ama benim karnım acıktı. Şimdi hemen karnımızı doyursak çok iyi olur. Gaziantep mutfağının zenginliği dillere destandır, bilirsiniz! Şimdi bu zengin mutfağın bir tadına bakmayalım mı yani? Ne dersiniz?

“Ben de aynı fikirdeyim!” dedi Erman Bey. “Ama

Gaziantep mutfağı deyince, bu mutfağın çeşitleri o kadar boldur ki, saymakla bitmez! Belki de yüzlerce çeşit. Zaten hiç birimiz de sayamayız! Hangi birinden söz edeceğiz? Çorbalardan mı? Tatlılardan mı, kebablardan mı? Gaziantep mutfağı başlı başına bir zenginliktir çocuklar! Benim iyi tanıdığım iki, üç lokanta var. Onlardan birinde yemeğimizi yiyelim. Daha sonra da Urfa'ya doğru yolumuza devam ederiz.”

Güney'in Yiğit Şehirleri

Yemeklerini yiyip de Şanlıurfa yoluna düştüklerinde saat öğleden iki buçuğu bulmuştu. Erman Bey: “Buradan Urfa yalnızca 137 kilometre” dedi. “Yani taş çatlasa en fazla iki saatlik bir yolumuz var. Saat dört buçuk, bilemedin en geç beşe doğru Şanlıurfa'dayız. Yani Balıklı Göl'ü ve Kale'yi gün batımından önce rahat rahat gezebileceğiz demektir bu. Ayn-ı Zeliha'nın kıyısında çayımızı da içebileceğiz. ”

Ece ile Arda aralarında fısır fısır bir şeyler konuşuyorlardı. Ece

“Bir şey dikkatimi çekti dedeciğim!” diyerek Erman Bey'in sözünü kesti.

“Bakıyorum da anlatırken kimi zaman Urfa, kimi zaman da Şanlıurfa diyorsunuz! Peki, bunlardan hangisi doğru? Biz Şanlıurfa diye öğrendik de! Arda ile de onu konuşuyorduk.”

Erman Bey torunlarına beğeni dolu bakışla bakarak yanıtladı:

“Dikkatinize ve ilginize hayranım çocuklar! Çok haklısınız! Ama bu çift adlandırma yalnızca Şanlıurfa için değil Gaziantep için de geçerli. Dahası, bir de komşu il Kahramanmaraş var! İsterseniz sizi bu konuda tarih öğretmeni dayınız aydınlatsın! Ne diyorsun Serkan?”

“Serkan Bey “memnuniyetle” diyerek anlatmaya başladı:

“Yalın halleriyle söylememiz gerekirse bu üç komşu ilin adları Maraş, Antep ve Urfa’dır çocuklar! Ayrıntılara girmeden, çok kısa olarak açıklayayım. Yoksa bu üç ilin destansı yiğitlikleri öyle sekiz, on satır içinde anlatmakla bitecek gibi değildir.

Birinci Dünya Savaşı sona erince 30 Ekim 1918’de Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmanın hükümleri uyarınca Adana, Antakya, Maraş, Antep ve Urfa İngilizler tarafından işgal edildi. Daha sonra İngilizler Fransızlarla anlaşarak bu yöreleri onlara bıraktılar. Ondan sonra da işgalcilere karşı direniş başladı. Bu direnişin öyküsü sözle tanımlanacak gibi değildir çocuklar! Hani ‘kendi yağıyla kavrulmak’ diye bir söz vardır ya! Maraş, Antep ve Urfa işte tam da öyle kendi yağlarıyla kavruldular. O tarihlerde elde henüz düzenli bir ordu yok ki onlara yardıma gelsin! Bu şehirler olanca güçleriyle, yiğitçe direndiler! Öldüler, öldürdüler. Ama bu direnişleri

boşa gitmedi. Sonunda da düşman o yörelerden çekilmek zorunda kaldı.”

Serkan Bey soluklanmak için konuşmasına biraz ara verdikten sonra yeniden devam etti:

“ ‘Kahraman’, ‘Gazi’ ve ‘Şanlı’ nitelemeleri bu şehirlerin gösterdikleri yiğitlik ve kahramanlıklar üzerine adlarına daha sonra eklenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından en erken Antep şehri “Gazi” unvanıyla onurlandırıldı. 6 Şubat 1921 yılında, yani henüz Kurtuluş savaşı süreci içinde... Adı Gaziantep oldu. 7 Şubat 1973’te Maraş’ın adına Kahraman sıfatı eklendi ve o da oldu Kahramanmaraş. 12 Haziran 1984’te de Urfa şehri Şanlı sıfatına layık görüldü ve adı Şanlıurfa olarak değiştirildi. Bütün bu sıfatlar analarının ak sütü gibi helaldir hepsine de.”

Fırat Nehri ve Kelaynaklar

Yola çıkışlarından kırk beş dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki Birecik’e vardılar. Erman Bey:

“Birecik Şanlıurfa’ya bağlı bir ilçe merkezidir ama Gaziantep’e daha yakındır” dedi. “Bakın! Fırat Nehri de görüldü işte. Şimdi onun üzerinden geçeceğiz. Ama köprünün başında biraz duralım. Size çok ilginç bir şey göstereceğim!”

Hep birlikte araçtan inerek Erman Bey’in gösterdiği yere baktılar! Arda sevinçle karışık bir şaşkınlık çılgılığı attı:

“Aa, ne güzel! Ama ben bunların ne olduğunu biliyorum! Bunlar ünlü Kelaynak Kuşları değil mi?”

Murat Bey atıldı:

“Bakıyorum da, senin bilmediğin şey yok maşallah oğlum!”

Bunu söylerken gururlandığı belliydi.

“Burada bir çift Kelaynak heykeli görüyoruz!” dedikten sonra Erman Bey açıklamaya girişti:

“Bu kuşlar Eski Mısır’da kutsal sayılırlarmış. Şimdi ise dünya üzerinde yalnızca birkaç yüz tane kalmış. Yani zavallıların soyları neredeyse ha tükendi ha tükenecek. Elli, altmış kadarı da Türkiye’de, yalnızca Birecik’te yaşıyorlar. Koruma altındalar. Bu kuşlar Birecik’in simgesidir. Burada onlar için yuvalar da yapıldı. Yirmi, otuz yıl öncesine kadar çocuklar onlara taş atarlarmış. Şimdi onlar da bilinçlendiler. Aman başlarına bir kötülük gelmesin diye kuşların gözlerinin içine bakıyorlar.”

Murat Bey Kelaynak heykellerini kameraya alırken Çiçek Hanım da onların fotoğraflarını çekiyordu. İşleri bitince hepsi yeniden arabaya bindiler. Şimdi Fırat’ın iki yakasını birleştiren Birecik köprüsü üzerindeydiler.

Çiçek Hanım:

“Ben Fırat’ı ilk defa görüyorum” dedi. “Bayağı da geniş bir ırmakmış bakar mısınız? Onun bu kadar geniş olduğunu bilmiyordum!”

“Genişliği üzerindeki köprünün uzunluğundan da belli değil mi?” diyerek Murat Bey söze karıştı. “Kaç metre vardır dersiniz?”

Erman Bey:

“Benim başvurduğum kaynaklar 720 metre olduğunu yazıyor. Ben bu köprüyü iki kez yaya olarak geçmişim. Bayağı da keyif almıştım bundan!”

Fahriye Hanım araya girdi:

“Keyif aldığın şeye de bak! İşim yok da yaya geçeceğim, hem de bu sıcakta, öyle mi? Altımda araba varken yürümek ne zoruma benim?”

Erman Bey başını iki yana sallayarak Fahriye Hanım’a baktı:

“Sana şimdi düz yolda yürümek bile angarya geliyor ya! Neyse, yarın değil ama öbür gün Nemrut Dağı’na tırmanırken bakalım ne yapacaksın? Allah bilir sen oraya da çıkmak istemezsin!”

Mezopotamya Neresidir?

Böylece konuşturlarken köprüyü geçmişler ve Fırat Nehri’nin öteki yakasına varmışlardı. Erman Bey:

“İşte Mezopotamya’ya da gelmiş bulunuyoruz çocuklar! Mezopotamya ne demektir, kim söyleyecek bana?”

Bunu sorarken Ece ile Arda’ya bakıyordu. Çocuklar mesajı almışlardı. Birlikte yanıt verdiler:

“ ‘İki nehir arası’ demektir.”

İki kardeş yanıtla birlikte Serkan Bey’e bakmışlardı. Serkan Bey de başını ‘evet’ anlamında hafifçe sallayarak yanıtı onayladı. Bu hareketler Erman Bey’in gözünden kaçmamıştı.

“Hmm! Demek dayınız öğretmiş size! Çok güzel! Evet, yanıt doğrudur. Biz şimdi Mezopotamya’da yani iki nehir arasındaki bölgedeyiz. Birincisini gördük. Fırat Nehri! Diğeri de Dicle’dir. Uygarlıkların doğduğu ve yeşerdiği bölgedir Mezopotamya. Siz isterseniz buraya ‘Uygarlıkların Beşiği’ de diyebilirsiniz çocuklar!”

“Siz öyle söyleyince benim de birden aklıma geliverdi” diyerek Serkan Bey söze karıştı.

“Bizim ülkemizin yeryüzü üzerindeki konumu aslında çok ilginçtir! Bizler hem Asyalıyız hem Avrupalı. Hem Karadeniz ülkesiyiz hem Akdeniz. Bu iki denizi başka birçok ülkelerle paylaşıyoruz! Kars, Ardahan ve Artvin illerimizle aynı zamanda Kafkasya adı verilen coğrafi bölümde yer almaktayız. Mezopotamya’nın yukarı bölümü de yine bizim ülkemizde. Ayrıca hem Ortadoğuluyuz hem Balkanlı. Zaten haritaya baktığımızda da Anadolu’muzun Doğu’dan Batı’ya -ya da isterseniz Asya’dan Avrupa’ya doğru uzanan da diyebiliriz- bir köprü oluşturduğunu görüyoruz. Bu köprü bin yıllar boyu her iki yönde de durmadan geçilmiş durmuş. Geçenlerden kimileri az ya da çok kaldıktan sonra yollarına devam etmiş, kimileri de bu topraklar üzerinde yerleş-

mişler. Ama gidenler de, yerleşenler de kendilerinden hep bir şeyler bırakmışlar Anadolumuza.”

Anadolu Adının Kökeni

Erman Bey’e bakarak sözlerini sürdürdü:

“Siz buraya ‘Uygarlıkların Beşiği’ diyorsunuz ya! Anadolu’nun bütünü aynı zamanda bir ‘Uygarlıklar Kavşağıdır’ da. Bilmem yanılıyor muyum?”

Erman Bey oğlunun konuşmasını büyük bir beğeniyle izlemişti.

“Yanılmıyorsun Serkan!” dedi. “Hatta biz Anadolu için bir tanımlama daha yapabiliriz. Örneğin ‘Uygarlıklar Potası’ da diyebiliriz ayrıca. Çeşitli uygurlıkların bir arada buluşup kaynaşarak eridiği bir pota! Ve bu potadan değişik birçok uygurlık ürünleri çıkıyor ortaya!”

Biraz düşündükten sonra devam etti:

“Şimdi şu Anadolu sözcüğüne de bir açıklama getirsek iyi olacak diye düşünüyorum! Ne demektir Anadolu?”

Arabayı Murat Bey kullanıyordu. Dikkatini yola yoğunlaştırdığı için söze pek katılmıyordu ama konuşmaları yine de ilgiyle dinlemekten geri kalmıyordu. Sonunda dayanamadı:

“Ama ne güzel bir sözcük değil mi? Ana-dolu!”

Bunu söylerken heceleri ayırarak vurgulamıştı.

“Yani ‘Anneler Dolu’ gibi bir anlamı olmalı.”

“Kulağa çok hoş geliyor değil mi?” dedi Erman Bey. “Gelgelelim efsane bunu başka türlü açıklıyor. Duymuş muydunuz acaba?”

‘Efsane’ sözü üzerine Arda dikkat kesilmişti. Murat Bey ve Çiçek Hanım duymadıklarını söylediler. Fahriye Hanım da duymamıştı. Ece ile Arda ise dinlemek için sabırsızlanıyordu.

Erman Bey ağır ağır anlatmaya başladı:

“Derler ki, Türk Sultanı ordusuyla sefere çıkmış. Aylardan da Ağustos’muş. Askerler kızgın güneş altında yol ala ala yorgun düşmüşler. Durmadan su içtikleri için, mataraları da boşalmış. Haydi, yorgunluk neyse de bozkır ortasında susuzluk katlanılır gibi değil? Hepsinin damakları kurumuş, dudakları çatlamış. İşte o sıra nereden çıktıysa, elinde bakraç yaşlı bir ana çıkmış ortaya! Bakracın içi buz gibi ayranla doluymuş. Yaşlı ana bakracı orta yere koymuş ki, herkes içsin, kalanı da mataralara doldursunlar diye!”

Arda Erman Bey’in sözünü kesti.

“Peki, bir bakraç dediğiniz şey ne kadardır ki dedeciğim? Koca bir orduya yeter mi hiç?”

“Bu bir efsanedir sevgili Arda! Masallarda, efsanelerde olmaz diye bir şey yoktur. Sen hele hikâyenin sonunu dinle!

Askerler içerlermiş, kalanını da mataraya doldururlarmış ama ayran hiç azalmazmış. Onlar doldurdukça yaşlı ana ‘doldurun evlatlarım, doldurun yiğitlerim!’ dermiş. Mataraların hepsi dolmuş, yaşlı

ana durmadan ‘doldurun’ dedikçe askerler de ‘Ana dolu!’ diye yanıt veriyorlarmış. İşte o günden sonra bu toprakların adı “Anadolu” kalmış. Ne diyorsunuz çocuklar, beğendiniz mi efsaneyi?”

Çiçek Hanım:

“Biraz zorlama gibi ama güzel!” dedi. “Ben bu efsaneyi sanki bir yerlerde okumuş ya da duymuş gibiyim ama tam çıkaramıyorum şimdi!”

“Her neyse! Bu anlattığım adı üzerinde, efsane. Şimdi bir de işin gerçeğini araştıralım öyleyse! ‘Ana’ ve ‘Dolu’ ... Her ikisi de tam anlamıyla birer Türkçe sözcük, öyle değil mi? İkisinin birleşimiyle oluşan ‘Anadolu’ ” sözcüğünü de hiç birimiz yadırgamıyoruz. Yurdumuzun bu en büyük bölümünün adı batı dillerinde ‘Anatolie’, ‘Anatolia’ biçimlerinde geçer. Bizim söyleşimize çok benziyor değil mi?”

Erman Bey’i hepsi de büyük bir dikkatle dinliyorlardı. Ece ve Arda “Evet, çok benziyor” diyerek dedelerini onayladılar.

Erman Bey konuşmasını sürdürdü:

Kutsal Kitap’taki Yeryüzü Cenneti Anadolu’da mı?

“Ne var ki, bu sözcükler, kökenlerini bizim Anadolu sözcüğünden değil de, Eski Yunancadaki ‘Ana-tole’ sözcüğünden alıyorlar. Anlamını da söyleyeyim: ‘Doğu’ demek. Yani Eski Yunancada bu sözcük ‘Doğu’ anlamında kullanılıyormuş.

Şimdi size daha da ilginç bir şey anlatmak istiyorum:

Yahudilerin Kutsal Kitabı Tevrat'ın Eski Yunanca metnine göre göre '*Tanrı Doğu'da (yani Anadolu'da) bir bahçe yapar ve yarattığı ilk **İnsan**'ı (yani **Adem**'i) oraya koyar*'.

Bu bahçe Tevrat'ta Aden adıyla bilinen yeryüzü cennetidir.”

“Aa! Yani Cennet Anadolu'daymış, öyle mi demek istiyorsun babacığım?”

“Tepki Çiçek Hanım'dan gelmişti. Erman Bey:

“Tevrat'ın anlatımına göre öyle oluyor! İnanılması zor değil mi? Ama heyecanlanma kızım! Bu anlatımın gerisini de dinle!”

Hepsi de meraklanmışlardı. Erman Bey yeniden söze başladı:

“Bahçeyi sulamak için Aden'den bir ırmak çıkar ve dört kola ayrılır. Bunlardan ilk ikisinden birinin adı Pışon, diğerinin adı da Gihon imiş. Bunların hangi ırmaklar olduğunu tam olarak bilemiyoruz. Aras ve Zap nehirleri oldukları da söylenir ama kesinlikleri yok. Belki de hayal ürünüydüler. Yine bizim Seyhan ve Ceyhan Irmakları olduklarını söyleyenler de var. Ama diğer ikisi hangileriymiş, onları görelim. Şimdi sıkı durun bakalım çocuklar!”

Erman Bey bu uyarılarla dinleyicilerinin ilgi ve merakını arttırmayı amaçlıyordu. Anlatacaklarına iyice yoğunlaşınsınlar diye birkaç saniye kadar sessiz

kaldıktan sonra kaldığı yerden devam etti:

“Evet! Diğer ikisi de sizlerin de çok iyi bildiğiniz Dicle ve Fırat nehirleridir. Ne diyorsunuz?”

Ece yanıt verdi:

“Demek Cennet bile bizim ülkemizdeymiş. Ne mutlu bize! Zaten biz de ülkemizden söz ederken hep ‘Cennet yurdumuz’ demiyor muyuz? Farkında olmadan gerçeği söylüyormuşuz şu halde!”

“Bu da Anadolu’muzun hem uygarlıkların, hem de inançların buluştuğu bir kavşak olduğunu kanıtlıyor” dedi Serkan Bey.

Böyle konuşa konuşa ne kadar yol aldıklarını fark etmeksizin Şanlıurfa’ya varmışlardı. Erman Bey saatine baktı:

Balıklı Göl

“Saat beşe geliyor! Tam da öngördüğümüz vakitte Şanlıurfa’ya varmış bulunuyoruz. Şimdi doğruca Balıklı Göl’e gidiyoruz. Orada hem göreceğimiz, hem de anlatacaklarımız var çocuklar!”

Fahriye Hanım:

“Tamam! Nereye gideceksek gidelim de, ama benim başım tuttu. Önce güzel bir ikindi çayı içmeliyim!”

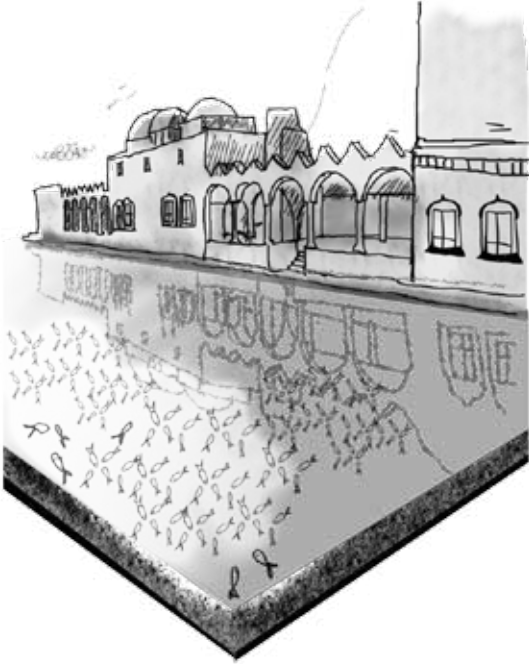
“Benim de başım tuttu. Ben de çay içmek istiyorum!” diyerek Çiçek Hanım da annesine destek verdi:

“Tamam, tamam! Biz de çay içeriz! Gideceğimiz

yerde çok güzel çay bahçeleri var zaten! Sonra da gezimizi yaparız.”

Balıklı Göl ziyaretçi kaynıyordu adeta. Yalnızca yerli değil, yabancı turistler de vardı. Erman Bey:

“Balıklı Göl’ dedikleri budur işte. Aslında göl değil de, gördüğünüz gibi upuzun bir havuz ama öyle diyorlar.”

Gölün kenarında kimileri balıklara yem atıyorlar, balıklar da bir anda çoğalarak yemlerin atıldığı yere doğru üşüşüyorlardı. Erman Bey:

“Bu balıklar her zaman böyle beslenirler işte! Hiç aç kalmazlar! Bunlara Aynalı Sazan deniliyor. Aslında lezzetli balıklardır!”

“Lezzetli mi? Bayağı iriler de. Peki, bunları avlayıp yemezler mi hiç? Madem lezzetliymişler de!”

“Erman Bey Fahriye Hanım’ın sorusunu gülümseyerek yanıtladı:

“Hiç öyle şey olur mu Hanım? Bu balıklar halk tarafından kutsal sayılırlar. Onları avlayanın ya da öldürenin kör olacağına inanılır. Hatta bu konuda hikâyeler bile anlatırlar. Yüzyıllardır süregelen bir inançtır bu. Avlamak şöyle dursun, görüyorsunuz ya, onları nasıl besliyorlar!”

Balıkların kapışmak için yemlerin üzerine üşüşmeleri görülecek manzaraydı doğrusu. Arda’nın da çok hoşuna gitmişti.

“Balıklara ben de yem atacağım!”

Böyle diyerek hemen arkalarında duran satıcı çocuğa koştu. Ondan yem alarak balıklara fırlattı. Balıklar onun daha el hareketinden nereye atacağını anlamış gibi sürü halinde aynı yöne doğru atılmışlardı bile.

Arda’nın keyfine diyecek yoktu.

Tam o sırada yine yaklaşık Arda yaşlarında bir başka çocuk küçük gurubun yanına gelip bir şeyler

anlatmaya başladı. O kadar çabuk konuşuyordu ki, ne dediğini ilk anda Erman Bey’den başka anlayan olmamıştı.

“Tamam evladım, tamam! Biraz nefes al hele! Arkadan atlı kovalamıyor ya!”

Erman Bey böyle diyerek çocuğun başını okşadıktan sonra eline de para sıkıştırdı. Çocuk sevinmişti. Teşekkür ederek oradan ayrıldı.

Erman Bey küçük gurubunun soran bakışlarla kendisine baktığını görünce açıklama gereğini duydu:

“Bu çocuklar kendilerini buranın rehberleri olarak kabul ediyorlar. Daha doğrusu gönüllü rehberlerdir bunlar. Bu çocuk da bize İbrahim Peygamber’in öyküsünü anlatacaktı. Bunlar bir kaç yabancıyı bir arada gördüler mi hemen yanlarına gelip anlatmaya başlarlar. İçlerinde iki üç dili konuşanlar da vardır. Amaçları üç beş kuruş para kazanmak, ne yapsınlar? Öyle belirli bir tarifeleri de yoktur. Ne verirsen kabul ederler. Vermezsen de seslerini çıkarmazlar. Ben de ona biraz para verdim işte!”

Eliyle on beş, yirmi metre ilerdeki bir küçük topluluğu gösterdi.

“Bakın! Oradaki çocuk guruba anlatmaya başlamış bile! Size de ben anlatacağım! Ama daha önce şuradaki çay bahçesinde oturup çayımızı içelim. Hem de bu arada güzelce konuşuruz.”

Balıkli Göl'ün Öyküsü

Çaylarını söylediler. Ece ve Arda meyve suyu içiyorlardı. Erman Bey:

“Şimdi size Balıklı Göl'ün öyküsünü anlatacağım! Bu tabii aynı zamanda İbrahim Peygamber'in de öyküsüdür. Hazreti İbrahim kendisinden sonra gelen peygamberlerin atası kabul edilir. Şimdi iyi dinleyin beni!”

Bunları söyledikten sonra anlatmaya başladı.

“Çok eski zamanlarda Mezopotamya bölgesindeki Urfa şehrinde, yani burada Nemrut adında bir kral yaşarmış. Onun Babil ya da Asur Kralı olduğu da söylenir ama öykü burada geçtiği için biz Urfa Kralı diyelim. Astığı astık, kestiği kestik ve bir de üstelik tanrılık savında bulunan bir zorbaymış bu. O çağlarda bilirsiniz ya, insanlar kendi elleriyle yaptıkları birçok putlara tanrı diye taparlarmış.

Kral Nemrut günün birinde bir rüya görür. Rüya da Nemrut'un üzerinde bir yıldız belirmiş. Bu yıldız o kadar parlakmış ki, onun parıltısı altında güneş ve ayın ışıkları bile görülmez hale geliyormuş.

Nemrut dehşet içinde uyanarak hemen düş yorumcularını çağırır ve bu rüyayı onlara yorumlatır. Ne var ki, yorumcuların söyledikleri Nemrut'u daha da dehşete düşürür. Söylediklerine göre Kral Nemrut'un ülkesinde o yıl doğacak bir erkek çocuk, zorba hükümdarın egemenliğine son verecekmiş.

Nemrut bu sözleri duydu ya! O yıl doğan ve de doğacak olan bütün erkek çocukların derhal öldürülmesini buyurur.

Nemrut'un Azer diye bir adamı varmış. Kralın önemli işleriyle bu Azer ilgilenirmiş. Gelgelelim o sıra Azer'in eşi de hamile değil miymiş meğerse! Kadıncağızın doğum yapması da yakınmış. Doğum ağrıları çekmeye başlayınca Azer de onu alıp şehir dışındaki bir mağaraya götürür. Kadın bu mağarada güzel bir erkek çocuk dünyaya getirir. Çocuğunu korusun diye de Güneş Tanrı Şamaş'a yalvarır. Kendisi de oradan ayrılır.

Kadın gittikten sonra mağaraya bir keçi gelerek çocuğu emzirir. Doğan çocuğa İbrahim adını vermişlermiş. İbrahim bu mağarada gelişip büyür. Annesi ara sıra mağaraya gelip oğluna göz kulak olmaktaymış.

İbrahim yedi yaşına gelince, babası onun isteği üzerine bir akşam üzeri güneş battıktan sonra oğlunu mağaradan çıkarır. İbrahim o güne değin mağarada yaşadığı için hiçbir hayvanı tanımıyormuş. Dışarıda gördüğü hayvanların ne olduğunu babasına sorar. Babası da ona 'Bu attır, bu koyundur, bu devedir, bu da kuştur' diye yanıtlar verir. İbrahim de bunun üzerine 'bütün bu yaratıkların bir de Yaratana'ı olması gereklidir' der babasına.

Murat Bey:

“İbrahim Peygamber daha o yaşta ve henüz do-

ğayı hiç tanımadığı halde akıl yürütmeyi biliyormuş demek!” dedi.

“Aynen öyle. Küçük İbrahim’in mağaradan güneşin batımından sonra çıktığını söylemiştik. Etraf da karanlıkmiş tabii ki! Bir ara başını kaldırır ve iri, parlak bir yıldız görür. ‘Hah, işte bizi Yaratan bu olmalıdır’ der. Ancak yıldız bir süre sonra yok olunca İbrahim de düş kırıklığına uğrar. ‘Benim Tanrım batıp giden bir şey olamaz’ yargısına varır.

Biraz sonra Ay çıkar. Ay tabii hem daha büyük, hem daha parlak. İbrahim Ay’ı görünce,

‘Tamam, benim Tanrım işte budur’ diye düşünür. Ama sabaha doğru Ay da gözden kaybolunca İbrahim bir kez daha düş kırıklığına uğrar. Uzatmayalım, güneş doğar. Küçük İbrahim bunun üzerine,

‘Benim Tanrım ancak bu olabilir, çünkü hepsinden daha büyük ve parlak’ der. Akşam olup güneş batınca İbrahim o ana kadar bütün gördüklerini ve bütün âlemleri yaratan bir Tanrı’nın var olduğuna inanır.”

Erman Bey konuşmasına burada biraz ara vererek dinleyicilerine baktı. Kendisini hepsinin de ilgiyle izlediğini görmekten mutlu olmuştu. Anlatmasına yeniden keyifle devam etti:

“Biz şimdi gelelim Zalim Kral Nemrut’a!

Aradan yıllar geçtiği için Nemrut gördüğü rüyayı unutmuştur. Azer de oğlunu alır, saraya götürür. Zorba hükümdar’ın çocuğu yoktur. İbrahim’i evlat

edinir. Daha önce de Zeliha adlı bir kızı evlatlık olarak almıştır.

Nemrut, halkını onların kendi elleriyle yaptıkları putlara tapınmaya zorluyordu. Oysa İbrahim her şeyin üzerinde ve bütün âlemleri yaratan bir gücün varlığına inanmıştı artık. O, bu düşünceleriyle Zeliha'yı da etkiler ve de zaman geçtikçe genç kızla aralarında bir aşk doğar.

Bir dinsel tören günü İbrahim saray tapınağına girer ve eline de bir balta alarak oradaki putların hepsini parçalar. Put dediğimiz de irili ufaklı sözde tanrı heykelleri yani. Ama onların en büyüğüne dokunmaz. Baltayı da o heykelin boynuna asar. Tapınaktaki rahipler bu olayı görünce hemen koşup Nemrut'a haber verirler.

Nemrut tapınağa gelir ve bakar ki söylenenler doğru. En büyükleri dışında bütün putlar param parça edilmiş. Genç adamı çağırarak 'Bu dinsizce işi yapan sen misin?' diye sorar ona.

İbrahim:

'Hayır, ben yapmadım! Hem bu yüce putları kırmaya benim gücüm yeter mi ki?' der Kral'a.

'Sen yapmadıysan kim parçaladı bunları peki?'

İbrahim en büyük putu gösterir:

'İşte bu yapmıştır yapsa, yapsa! Zaten balta da onun boynuna asılı, bakın, görüyorsunuz ya!'

Nemrut:

'Sen neler saçmalıyorsun sen böyle?' diyerek

öfkeyle gürlür. ‘Cansız bir taş parçası bu işi nasıl yapabilirmiş ki?’

İbrahim’in beklediği bir sorudur bu aslında. Zorba hükümdara hemen anında yanıtı yaptırdır:

‘Tanrıların başı o değil mi? Sizler de kendi ellerinizle yaptığınız bu taş parçalarına tapmıyor musunuz Tanrı diye? Madem Tanrıdır, elinden her şey gelir. Öyleyse öteki putları da o kırmıştır.’

İbrahim böyle deyince hem Nemrut hem de rahipler bocalama geçirirler. İçlerinden İbrahim’e hak vermişlerdir. Çünkü aslında onlar da bu putlara inanmıyorlarmış ama putlar aracılığıyla halkı sömürdükleri için inanmış görünüyorlarmış. İbrahim’in halkı etkilemesini önlemek amacıyla onun ortadan kaldırılması gerektiğini ileri sürerler. Nemrut’un istediği de buymuş zaten. İbrahim’in ateşte yakılarak öldürülmesini buyurur. Bu amaçla ateşin yakılacağı meydana üç ay boyunca katırlarla sürekli olarak odunlar taşınır. Sonunda da ateş yakılır. Öyle yakıcıymış ki bu ateş, onun bir hayli yukarısında uçan kuşlar bile havada kavrularak içine düşerlirmiş. Şehir halkı da ateşin şiddetinden korunmak için yerleri kazıp toprağın altına girmek zorunda kalmışlarmış.”

Erman Bey sözüne yine biraz ara verince Çiçek Hanım sordu:

“Bunu yapanlar ne kadar da acımasız insanlarmış! Peki, ateş bu kadar şiddetliyse İbrahim Peygamberi oraya kadar nasıl getirip de ateşin içine

atacaklar? Daha ateşin yanına varmadan kendileri de kavrulmazlar mı?”

“Onun da çaresini bulmuşlar” diyerek Erman Bey devam etti.

“Bugün kalenin bulunduğu tepeye iki sütun dikmişler. Sütunların aralarına gerilen bir halatla da İbrahim’i bir sapan taşı gibi uzaktan fırlatarak ateşin içine düşüreceklermiş. Öyle de yapmışlar zaten. İbrahim Peygamber havada uça uça gidip doğruca ateşin orta yerine düşmüş. Ama düşmesiyle de orada bir göl oluşmuş. Kutsal Kitabımız Kur’an’da ,Tanrı’nın ateşe *‘İbrahim’e serin ol’* diye buyruk verdiği yazılıdır. Yanmakta olan odunlar da birer balığa dönüşmüşler.

İşte az önce gördüğümüz göl o ateşin yakıldığı yermiş. Balıklar da yanmakta olan odun parçacıkları. Kimi değişik anlatımlarda ise ateşin yandığı yerin bir gül bahçesine dönüştüğü ileri sürülür. Bizim Balıklı Göl diye adlandırdığımız gölün adı aslında Halilürrahman Gölü’dür. Ama bunu söylemesi biraz zor olduğu için daha çok Balıklı Göl diye biliniyor.”

Ayn-ı Zeliha Gölü

Oturdukları çay bahçesi Balıklı Göl’e benzeyen ama biraz daha küçük bir havuzun kıyısındaydı. Erman Bey:

“Bu gördüğümüz havuzun adı da Ayn-ı Zeliha Gölü’dür” diyerek konuşmasını sürdürdü.

“Bu havuz ötekinden daha da küçük gördüğünüz gibi ama halk burayı da Göl diye adlandırıyor. Ef-saneye göre bunun nasıl oluştuğunu da söyleyeyim. Kral Nemrut’un Zeliha diye bir evlatlığı vardı ya! Bu kızcağız İbrahim Peygamber’e âşık olmuştu hani! İşte bu Zeliha sevdiği gencin ateşte yakılacağını öğrendiğinde babalığına onu bağışlasın diye ağlaya ağlaya gece gündüz yakarırımış. Ama ne yaptıysa taş kalpli Kral Nemrut’un yüreğini yumuşatamamış bir türlü. Ağlaya ağlaya sonunda göz yaşlarından işte bu göl oluşmuş derler. Ayn-ı Zeliha, Zeliha’nın Gözü anlamına geliyor. Zeliha Pınarı da diyenler var.

İşte bu göllerin öyküsü böyle çocuklar! Aslında bunun değişik anlatımları vardır. Benim anlattığım da onlardan biri. Nasıl, beğendiniz mi öyküyü?”

Ece biraz burun kıvırmıştı

“Öykü güzel ama biraz acıklı!” dedi. “Ben böyle öyküleri pek sevmem. Hep mutlu sonla bitsinler isterim.”

Arda atıldı:

“Amma da yaptın ablacığım! Bu öykü de mutlu sonla bitiyor. Bak, hiç kimseye bir şey olmuyor.”

Erman Bey:

“Neyse, tartışmanızı isterseniz daha sonra yapın! Şimdi hep birlikte Kale’ye çıkalım!” dedi. “Oradan Urfa manzarasını seyredelim. Ben orada ayrıca size ilginç başka bir şey de göstereceğim!”

Fahriye Hanım’a takılmadan da edemedi:

“Ama senin için biraz yorucu olacak sanırım Hanım! Çünkü biraz tırmanmak zorundasın. Sen istersen burada otur, bekle bizi!”

“Ben niye burada oturacaktım ki? Benim başım kel mi? Ben de geleceğim. Hem Urfa manzarasını seyredeceğim hem de şu senin göstereceğin ilginç şey neyse onu göreceğim. Doğrusu merak ediyorum!”

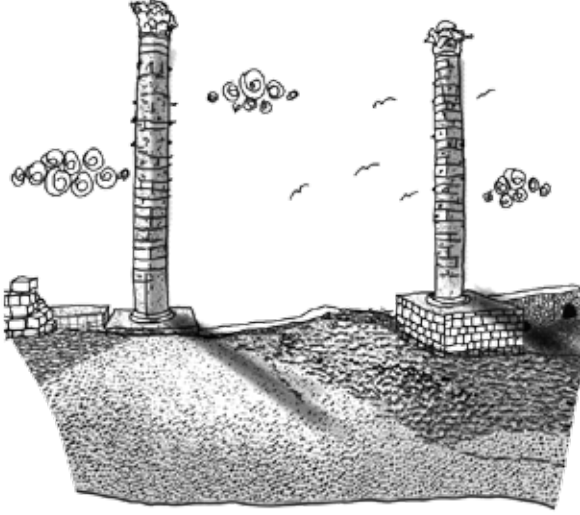
“Öyleyse benden günah gitti Hanım! Bak, yarı yolda öldüm, bittim deme sakın! Dönmeye de kalkma, ona göre!”

Urfa Kalesi

Basamakları ağır ağır tırmanmaya başladılar. Her yirmi, yirmi beş basamak çıktıklarında bir, iki dakika kadar dinlenip soluklanıyorlardı. Ece ile Arda önden koşa koşa fırlamışlar, yolun neredeyse yarısını tırmanmışlardı. Ama babaları Murat Bey’in sertçe uyarısı karşısında daha ileri gitmeyerek beklediler. Fahriye Hanım ise yine en geride kalmıştı. Hiç sesini çıkarmaksızın basamakları ağır ağır tırmanmaya çalışıyor, arada bir de başını kaldırıp Erman Bey’e bakıyordu.

Hep birlikte yukarı vardıklarında Erman Bey yeniden anlatmaya başladı. Bir yandan da eliyle işaret ediyordu:

“Balıklı Göl işte şurası çocuklar! Bakın, çevresi şimdi daha da kalabalıklaşmış galiba. Orası aslında her zaman öyledir. Ziyaretçisi hiç bitmez.”

Arda Erman Bey'in sözünü kesti:

“Ama Balıklı Göl çok da eğlenceli bir yer dede! Balıkların yemlere saldırışları gözümün önünden gitmiyor.”

Erman Bey torununun saçını okşayarak konuşmasına devam etti:

“Şanlıurfa son birkaç yıldır bayağı bir turist akınına uğramakta. Ama her yanıla gezilip görül-meye layık bir kentimizdir gerçekten de. Balıklı Göl kıyısındaki büyük cami Halilür Rahman Camisi'dir.

Aşağıda Balıklı Gölü gezerken onu da yakından görmüştük. Halilür Rahman İbrahim Peygamber'in sıfatıdır. Rahman'ın yani Allah'ın dostu anlamına geliyor.”

Eliyle bir başka yeri gösterdi:

“Bakın şurada iki cami var! Biri tek, öteki de çift minareli. Tek minarelinin adı Mevlid- i Halil Camisi. Halil'in yani Hazreti İbrahim'in Doğduğu Cami anlamına geliyor. Bir Osmanlı dönemi yapısıdır. Hazreti İbrahim'in bir mağarada doğduğunu söylemiştik ya. İşte o mağara sonradan bu caminin avlusu içine alınmış. Çift Minareli olanın adı ise Dergâh Camisi'dir. O daha çok yeni sayılır. Mevlid-i Halil Camisi artan ziyaretçi kalabalığı karşısında yetersiz kalınca 1986 yılında Dergâh Camisi yapıldı. Şimdi de gelin şehir manzarasını görelim!”

İç tarafa doğru yürüdüler. Şehir aşağıda yayılıyordu. Çiçek Hanım:

“Manzara gerçekten de güzelmış! Bütün şehir ayaklar altında, bakar mısınız? Bu kale ne zaman yapılmış baba?”

“Yapılış tarihi tam olarak bilinemiyor. Tarih kaynaklarına bakıldığında da kalenin adı ilk kez on birinci yüzyılda geçiyormuş. Bizanslılar, Selçuklular, Eyyubiler, Akkoyunlular ve Osmanlılar zamanında onarım görmüş. Ha, arada bir de Haçlı Seferleri sırasında kurulmuş Urfa Kontluğu var. Bir onarım da o zaman yapılmış.”

Sütunlar ya da Mancınık

Ece ile Arda'nın ilgileriye daha çok surların iç tarafında yükselen iki sütun üzerinde yoğunlaşmıştı.

“Siz şunlara bakın asıl!” diye seslendi Arda. “Ne kadar yüksekler! Kaç metredirler acaba?”

“Hem de çok kalınlar!” dedi Ece. “Aşağıdan da görülüyorlardı ama bu kadar büyük oldukları belli olmuyordu.”

Çocukların ilgisi ötekilere de geçmişti. Murat Bey:

“Bayağı da sağlam görünüyorlar. Kaideleri de öyle! Bu sütunlar hangi dönemden kalmamış?”

“İşte, benim size göstermek istediğim ilginç şeyler bu sütunlardı” dedi Erman Bey. “Şanlıurfa halkı bunlara ‘Mancınık’ adını takmış. Hani aşağıda az önce anlatmıştım ya! Hazreti İbrahim işte bu sütunlar arasına gerilen bir halat aracılığıyla Balıklı Göl’ün bulunduğu alanda yakılan ateşin içine fırlatılmış. Halkın inancı böyle! Tarihçi gözüyle sen ne dersin Serkan? Sence böyle bir şey olabilir mi?”

Ece ve Arda dedeleriyle dayıları arasındaki konuşmayı dikkatle dinliyorlardı. Serkan Bey:

“Tabii ki olamaz! İşin inanç bölümünü bir yana bırakalım, tarihsel gerçeklere de tamamen aykırı olur bu! Musevilerin Kutsal Kitabı Tevrat’ta Hazreti İbrahim’in Hititler döneminde yaşadığından söz edilir. Bu durumda biz de onun yaşadığı tarihin yaklaşık

Milattan Önce 1300 ya da 1400’lerde, yani HititlerinYeni Krallık döneminde olduğunu düşünebiliriz.”

Eliyle her iki sütunun tepesindeki başlıkları gösterdi:

“Şu sütun başlıklarına bakalım şimdi! Başlıklar Korinth düzeninde yapılmışlar. Bu başlık düzeni Hititlerin yaşadıkları dönemden yüzlerce yıl sonra ortaya çıkıyor. Benim görüşüme göre bu sütunlar buraya Roma Döneminde dikilmiş olmalılar. Yani Milattan sonraki yüzyıllarda...”

Erman Bey gülümsedi.

“Doğru bildin! Sütunlar Milattan Sonra 240-242 tarihleri arasında dikilmişler. Yani üçüncü yüzyılın ortaları oluyor.”

“Görüyorsunuz ya! Yani Hazreti İbrahim’in yaşadığını varsaydığımız tarihle bu sütunların dikildiği tarih arasında nereden bakarsanız bakın, en az bin beş yüz yıllık bir zaman farkı var demektir. Tevrat’ı saymazsanız, o tarihte Hititlerin adını bilen hiç kimse yoktu. Daha sonraki yüzyıllarda, yani İslamiyet döneminde hazır bu sütunları da görünce hemen bir efsane uydurulmuş demek ki!”

Erman Bey:

“Efsaneler bitip tükenir mi? Bu sütunlar hakkında değişik bir efsane daha üretilmiş” diyerek devam etti.

“Birinin altında bitmez tükenmez bir su sarnıcı, diğerininkinde de yine sayılamayacak miktarda al-

tınlar varmış. Biri yıkılırsa Urfa sulara batacakmış. Ötekinin yıkılmasıyla da altınla kaplanacakmış.”

Peygamberler Şehri Sanlıurfa

Erman Bey:

“Şanlıurfa bir Peygamberler Şehri’dir” diyerek konuşmasını sürdürdü:

“Hazreti İbrahim’in öyküsünü uzun, uzun anlattık. İbrahim Peygamber’in dışında ayrıca; Kur’an’da adları geçen Yakup, Eyyub, Yusuf, Lût, Elyesa, Şuayb ve Musa Peygamberlerin de Urfa’da yaşadıklarına inanılır. Sabrıyla ünlü Eyüp Peygamber’in burada bir makamı vardır. Eyüp Peygamber’in öyküsü Eski Ant adıyla da bilinen Tevrat’ta uzun uzadıya anlatılır.”

Erman Bey sözün burasında konuşması keserek biraz düşündükten sonra yeniden devam etti:

“Eyüp Peygamber dedim de aklıma geldi çocuklar! Onun adının geçtiği bir efsaneden de kısaca söz edeyim isterseniz:

Hazreti İsa’nın Mendili

“Derler ki, Urfa hükümdarı onulmaz bir hastalığa yakalanmış da, İsa Peygamberin mucizeler göstererek hastaları iyileştirdiğini duyarak ona bir davet mektubu yazmış. Hükümdar mektubunda, eğer Hazreti İsa Urfa’ya gelirse halkıyla birlikte onun dinine geçeceklerini bildiriyormuş.

İsa Peygamber bu davetten büyük mutluluk duymuş ama Urfa'ya gidemeyecekmiş. Ancak çağrıya tünden olumsuz yanıt vermek de istememiş. Bir mendili yüzüne sürerek onu mektubu getiren elçilere vermiş. Mendile yüzünün resmi çıkmışmış.

Elçiler Urfa'ya tam varacakları sıra Eyüp Makamı denilen yerde mendili bir kuyuya düşürmemişler mi? İşte, tam o anda da suyun üzerinde Hazreti İsa'nın yüzü belirir. Neyse, uğraşa didine bin güçlkle mendil kuyudan çıkartılır ve Urfa hükümdarına götürülür. Hükümdar mendili yüzüne sürer sürmez iyileşir.

Mendilin, içine düşürüldüğü kuyu Müslümanlar tarafından olduğu kadar Hıristiyanlarca da kutsal sayılıyormuş. Her yıl dönümünde gecedен oraya gidilir, adaklar adanır, törenler düzenlenirmiş.”

“Mendilin kuyuya düşme olayı bir başka türlü de anlatılır” diyerek Erman Bey devam etti:

“Mendili getiren elçiler kurulu, nasıl olduysa yolda mendili çaldırmış. Ama akşam olunca çalan hırsız bir de bakar ki mendilden ışıklar çıkıyor. Korkuya kapılarak mendili yakınlardaki bir kuyuya atar. Kuyudan ışıklar saçıldığını gören elçiler de mendili kolayca yeniden ele geçirip hükümdarlarına götürürler.

Bir süre sonra İslam dini bölgede egemen olunca mendil de Müslümanların eline geçmiş. Gel zaman git zaman, Halife Me'mun döneminde Bizanslılarla yapılan bir savaş sonucunda İslam ordusu yenilmiş, bir kısım Müslümanlar da esir düşmüş. Barış

görüşmeleri sırasında Müslümanlar esirlerinin salıverilmesini istemişler. Hristiyanlar da mendilin kendilerine geri verilmesi koşuluyla bu isteği kabul edeceklerini bildirmişler. Koşul kabul edilmiş, mendil de Hristiyanlarda kalmış böylece. Hani kiliselerde çeşitli İsa resimleri vardır ya! İşte onların hepsinin de İsa Peygamber'in mendildeki yüzünden esinlenerek yapılmış oldukları söylenirmiş.”

Erman Bey:

“İşte böyle çocuklar! Şanlıurfa'nın ne tarafına bakarsanız bakın efsaneler adeta fişkirir. Bizim de zaten daha anlatacaklarımız bitmedi” diyerek devam etti:

“Ama arkası yarın diyelim isterseniz. Saat de yediye geliyor neredeyse! Şimdi hava kararmazdan önce kendimize uygun bir otel ayarlamaya çalışalım. Bugün iyi dinlenelim. Çünkü yarına oldukça yoğun bir programımız olacak!”

Ece'nin Not Defteri'nden ***(HARRAN)***

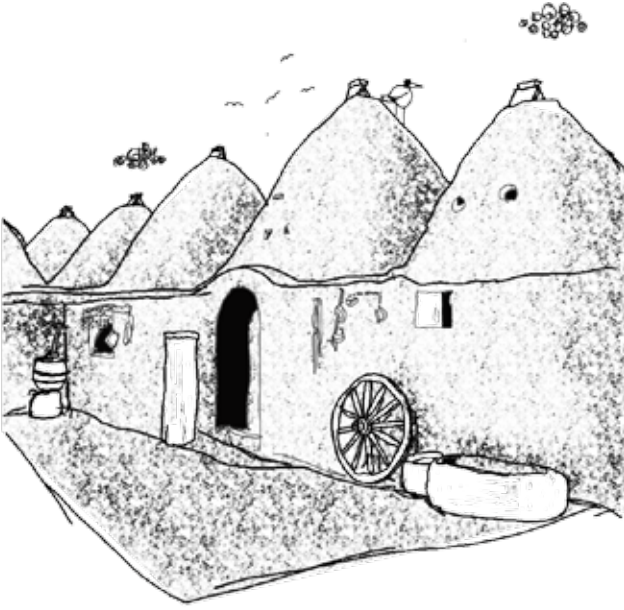
Sabahleyin otelimizde kahvaltı yaptıktan sonra yola çıktık. Harran'a gidiyoruz. Harran Anadolu'daki uygarlıklar beşiğinden biriymiş. Dedemi saymazsak hepimiz de ilk kez görecektik Harran'ı. Hele ki dayım Serkan Bey içimizdeki en heyecanlı kişiydi. 'Bir tarih öğretmeni olarak Harran'ı şimdiye değin çoktan görmem gerekirdi ama olmadı. Bunu kendim için bir eksiklik sayıyorum. Neyse, kismet bu güneymiş' diyordu.

Şanlıurfa- Harran arası 45 kilometre. Yol da güzel. Varışımız uzun sürmedi. Harran'a girişimizde ilk gözümüze çarpan yıkıntılar arasında yükselen kubbeli yapılar oldu. Her taraf kubbe.

Dedem:

"Bu gördüğünüz yapılar tipik Harran evleridir" dedi.

Bu yapı tekniği binlerce yıl öncesine uzanıyor-
muş ama bu gördüklerimizin en eskileri yüz elli- iki
yüz yıldan daha öteye gitmezmiş. Kerpiçten yapılma
evlermiş bunlar. Böyle olması yörenin iklimine uyum
sağlamaları içinmiş. Harran'da çöl iklimi egemenmiş
çünkü. Sıcaklığın yazları neredeyse elli dereceye
yaklaştığı olurmuş. Kışın da sıfırın altına düşermiş.
Evlerin içi ise göreceli olarak yazın serin, kışın da
ılık olurmuş.

Gittiğimiz başka yerlerde olduğu gibi dedemi burada da tanıyorlar. Bizi evlerden birine davet ettiler. Dışardan belli olmuyor ama kubbelerin iç yüzeyleri tuğlalarla örülmüş. Dayım niye hiç ahşap kullanılmadığını sorunca ev sahibi:

“Bölgenin her yanı gördüğünüz gibi çöl! Burada orman, ağaç yok! Biz de bu yüzden kerpiçle birlikte tuğla kullanıyoruz” diye yanıt verdi.

Kimi evlerin büyücek birer avlusu var. Bunlar daha çok zenginlerin evleriymiş. Bu evleri tandır, ahır ve samanlık gibi bölümleri varmış. Dünya’nın en eski üniversitesi de Harran’daymış.

Dedem bize daha sonra Harran'ın, tarihi bin yıllar öncesine uzanan bir yerleşim yeri olduğunu söyledi. Anlatıldığına göre Harran, adını İbrahim Peygamberin kardeşi Haran'dan alıyormuş. Yahudilerin Kutsal Kitabı Tevrat'a göre İbrahim Peygamber'in babası Terah ailesini de alarak Harran'a gelmiş. İbrahim Peygamber de uzun süre yine Harran'da yaşamış.

Adem ile Havva Harran'da

Dedem:

“Hazır buraya kadar gelmişken ben de size çok ilginç bir hikâye anlatmak istiyorum!” dedi.

“Allah, yasak ağacın meyvesinden yedikleri için ilk insan ve ilk peygamber Adem ile eşi Havva’yı Cennet’ten kovunca onların yeryüzünde ilk ayak bastıkları toprak Harran Ovası olmuş. Ova yemyeşil otları, renk renk ve bin bir kokulu çiçekleri, cıvılcıvılcıvı kuşlarıyla kovuldukları Cennet’ten bir köşe gibiymiş. Gelgelelim, ovada gölgesine sığınmak için tek bir ağaç bile yokmuş. Ama Adem Peygamber cennet bahçesinden kovulmazdan önce yanına bir nar dalıyla bir de ak gül dalı almışmış. Bu dalları ovanın orta yerine dikmiş. Ertesi gün bir de bakmışlar ki, dallar uzayıp boy atmamışlar mı? Bir de ayrıca ak ve al çiçeklerle süslenmişlermiş.

Adem ve Havva'nın o sırada karınları acıkmış. Ama ne yiyecekler? Cennet Bahçesi'nde her türden

meyve varmış ama burada ağaç olmadığı için meyve de yokmuş doğal olarak. Ancak bir gün önce dikilen dal ertesi gün büyüüyüp yemiş bile verdiğine göre, toprağın çok verimli olduğu da ortadaymış.

Bunu gören Adem Peygamberi, ‘ne ekseydik acaba?’ diye bir düşüncedir almış. O böyle düşünüürken eşi Havva elini açıp avucundaki bir buğday tanesini göstermiş Adem Peygamber’e. O da bunu Cennet’ten getirmişmiş.

Adem bunu görünce çok sevinmiş. Gül ağacının dalından hemen bir saban yaparak boyunduruğa da kendisi girmiş ve toprağı sürmeye başlamış. Ama tabii ki çok zor bir işmiş bu! Havva da ona yardım etmeye çalışmış ama biraz sonra her ikisinin de yorgunluktan elleri, kolları tutmaz olmuş.

Umutsuzluk içinde bir köşeye çekilip dinlenirlerken bir de ne görsünler? Birden, nereden gelmişse bir sarı öküz belirmesin mi yanı başlarında? Sevimli hayvancık üstelik başını uysallıkla boyunduruğa da uzatmasın mı?

Adem Peygamber sevincinden kanat takıp göklere uçacakmış neredeyse. Öküze sarılıp gözlerinden öpmüş. Ve daha sonraları da onu sabana her koştduğunda da bu davranışını yineleyip durmuş.

İşte Adem Peygamber ile eşi Havva’nın yer-yüzüne indiklerinde ilk ayak bastıkları yer işte bu Harran Ovası’yı. Toprağın ilk olarak sabanla sürüldüğü ve öküzün çiftte koşulduğu yer de orasıymış.

Çiftçilerin de öküzü her boyunduruğa koşmalarında onu gözlerinden öpmeleri bu inanç ve geleneğin bir uzantısıymış işte.”

Dedem bunları anlattıktan sonra:

“Ben size Urfa’nın her yanından efsaneler fıskırır “ demiştim diyerek bu kez de Asurlu tüccarlardan söz etti.

*Bu tüccarlar Anadolu toplumları ile ticaret ilişkileri içindeymişler. Harran da onların geçiş ve uğrak yerleriymiş. Dünya’nın en eski üniversitesiyle en eski gözlemevinin de Harran’da olduğu söyleniyor. En eski Harranlılar yıldızlara taparlarmış. Gökyüzünü ve yıldızları gözlerlermiş hep. Bu nedenle de Harran’da gökbilimin (Astronomi) o döneme göre çok ileri bir düzeyde olduğu söylenebilirmiş. Bu dine inananlara **Sabüiler** deniliyormuş. Bir de tapınakları varmış.*

Dedem bunları söyleyince aklıma, İbrahim Peygamber’in bir gün ince dinlediğim öyküsü geldi. Hani doğduğu ve yedi yaşına kadar yaşadığı mağaradan bir akşam üzeri, güneş battığında çıkıyordu da, parlak bir yıldız gördüğünde onu Tanrı sanıyordu ya!

Ben dedeme bunu anımsattığımda o, Hazreti İbrahim’in de başlangıçta bu dine inandığını söyledi.

Sonra Harran Kalesi’ni gezdik. Oldukça sağlam bir yapı. Kale hükümdar sarayı olarak da kullanılıyormuş.

Harran ziyaretimiz iki saate yakın sürmüştü sanırım. Oradan ayrıldığımızda saat on bir olmuştu.

Buranın yerli halkı belki alışkındır ama hava bize göre biraz fazla sıcaktı. Kardeşim Arda ve ben pek sesimizi çıkarmıyorduk, ancak anneannem sıcağın şikâyetine başlamıştı bile. Annemin de sıkıntılı olduğunu seziyordum.

Dedem bunun üzerine:

“Tamam! Burada da bu kadar yeter! Dönüyoruz! Biraz da Urfa’da şehir içini tanıyalım! Orada Çarşı, Pazar dolaşalım!” deyince aracımıza binerek Şanlıurfa’ya doğru yola koyulduk.

Şanlıurfa Sokakları ve Çarşıları

Erman Bey:

“Şanlıurfa’nın tarihi dokusunu tanımak için sokaklarında biraz dolaşmak gereklidir” demişti.

“Tabii yeni açılan yollardan, meydanlardan söz etmiyorum. Beton yapıların oluşturduğu kişisiz yeni sokaklardan da...Her yerde olduğu gibi Şanlıurfa’da da onlardan istemediğiniz kadar var. Benim asıl anlatmak istediğim tarihi Urfa sokaklarıdır. Onlardan bir, ikisini görelim!”

Fahriye Hanım’a döndü:

“Hanım, sen dizilerden bu tarihi sokakları tanıyor olmalısın. Şimdi de gerçeğini göreceksin!”

İki yanında taş yapıların sıralandığı daracık sokaklar hepsine de çok ilginç gelmişti. Bir sokak kimi zaman daha da dar bir başka sokağa açılıyordu. Erman Bey sokağa çıkıntı yapan taş evleri gösterdi:

“Bunlar Şanlıurfa’nın tarihsel evleridir! Her biri de kale gibi inşa edilmiş, görüyorsunuz ya!”

Serkan Bey

“Bu evler bana ortaçağ manzaralarını çağrıştırıyor!” dedi. “Bu sokaklar da sanki o çağlardan kalmışlar gibi.”

Sokağın ortasında durarak kollarını iki yana doğru açtı. Her iki elinin parmak uçları iki yandaki evlerin duvarlarına değmişti.

“Görüyorsunuz ya! Bu sokaklarda en fazla üç kişi yan yana yürüyebilir. Dördüncü kişi tek başına arkadan ya da önden yürümek zorunda!”

Fahriye Hanım söze karıştı:

“Sokaklar çok ilginç gerçekten ama bana biraz ürkütücü gibi geldi. Burada şu anda bizden başka kimsecikler yok. İnsan tek başına burada bir saldırıya uğrasa yardımına gelecek kimseyi bulamayacak!”

Erman Bey eşine takılma fırsatını kaçırmadı:

“O zaman sen de yalnız sokağa çıkmazsın Hanım!”

“Bu sokaklar bana da labirentleri anımsatıyor!” dedi Çiçek Hanım. “Gidersin, gidersin de bir çıkış yolu bulamazsın hani! Dön, dolaş aynı yerde gibisindir. Biz buradan çıkışı bulabilecek miyiz acaba?”

“Buluruz, buluruz. Sen hiç tasalanma!”

Biraz sonra daracık sokakların yer aldığı mahal-
leden ana meydana çıkmışlardı. Erman Bey:

“Bakın, işte çıktık bile. Şu an bulunduğumuz yer
şehrin merkezi sayılır. Burayı gerçi siz de tanıyorsu-
nuz ya! Balıklı Göl buraya uzak değil. Şimdi önce
bir karnımızı doyuralım isterseniz. Hepimiz acıktık.
Saat de biri bulmuş zaten. Tam yemek vakti. Madem
Urfa’dayız, gelin ben de size Urfa Kebabı yedireyim.
Gerçi her yerde yapılıyor. İstanbul’da da var. Ama
Urfa Kebabı’nı asıl Urfa’da yemek gerekir.”

Yemeklerini yedikten sonra Erman Bey onları
çarşıya götürdü. Çarşı da hemen yakınlarındaydı.

“Bakın! İşte size sözcüğün tam anlamıyla bir Şark
Pazarı çocuklar! Şark yani Doğu Pazarı diyorum ama
Batı malları da satılıyor. Örneğin elektronik aletler.
Ben birkaç yıl önce çıktığımız bir doğu turunda, cep
telefonumun şarj aletini Van’da unutmuşum. Yenisini
buradan aldım. Neyse, önce şu Sipahi Pazarı’ndan
başlayalım işe. Siz Kapalı Çarşı denildiğinde yalnızca
İstanbul’da var sanırsınız değil mi?”

Çiçek Hanım yanıtladı:

“Yalnızca İstanbul’da olur mu babacığım? Başka
şehirlerde de var. Örneğin Bursa’da var, Edirne’de
var! Ben onları gördüm.”

Murat Bey:

“Kayseri’de ve Kahramanmaraş’ta da var! Ben
onları da gördüm! Hatta Kahramanmaraş’taki çarşı-

nın yakınında bir de demirci atölyesi vardı. On üç, on dört yıl oluyor. İki usta karşılıklı durmuşlar, ellerinde koca koca balyozlarla ocakta kıpkızıl kesilmiş demir kütleyi dövüyorlardı. Bir o vuruyordu, bir de öteki. O güne değin demir nasıl dövülür, hiç görmemiştim. Nereden gelmişlerse birkaç da yabancı turist vardı çarşıda. Durmuşlar, bu sahneyi kameraya alıyorlardı. Elbette, onlar için çok ilginç bir olay olmalıydı bu. Gerçi benim için de öyleydi ama benim kameram yoktu. Olsaydı ben de kaçırmazdım.”

“İyi o zaman! Burada da Bakırcıları görürsünüz. Şimdi de Şanlıurfa Kapalı Çarşısı’nı gezelim. Daha doğrusu Kapalı Çarşılar demeliyiz. Bir tane değil çünkü. Sipahi Pazarı var, Bedesten var, Pamukçu Pazarı var, Hüseyiniye Çarşıları var. Sonra efendime söyleyeyim İsoçular Pazarı var. İso bu yörenin ünlü kırmızı biberidir ve de acı mı acıdır, duymuşsunuzdur mutlaka. Çiğ köftenin de olmazsa olmazdır.

Çiğ Köftenin Öyküsü

Bakın, çiğ köfte deyince aklıma geldi. Güneydoğu’nun, özellikle de Şanlıurfa’nın en ünlü mezesidir çocuklar!. Hazır konu açılmışken size onun öyküsünü de anlatayım. Bu öykü Hazreti İbrahim’in ateşe atılması öyküsüyle ilintilidir.

İşte o dönemde Urfa’da yaşayan bir avcı, bir ceylan avlayıp eve getirmiş ve karısına da bundan bir yemek yapmasını söylemiş. Kadıncağız yemeği

yapacak, güzel ama nasıl yapacak ve onu nasıl pişirecek? Çünkü ne evde ne de çevrede ateş yakmak için bırakın odunu, bir kuru dal parçası bile kalmamışmış. Kral Nemrut o koca ateşi yaktırmak için yörede ne kadar odun varsa hepsini toplattırmışmış.

Kadıncağız düşünmüş, taşınmış sonunda kendince bir çare bulmuş. Ceylanın budundan bir parça kesip onu bir taşın altında döve döve iyice ezmiş. Sonra da macun haline gelen etin içine kırmızı biberi, tuzu ve diğer gerekli malzemeleri ekleyerek adamakıllı yoğurmuş ve böylece de çiğ köfteyi icat etmiş. Çiğ köftenin bulunuş öyküsü işte böyleymiş. Görüyorsunuz ya! İnsanoğlunun sınır tanımaz hayal gücü her olayı açıklayacak bir hikâye uyduruyor hemen!”

Erman Bey öyküyü anlattıktan sonra biraz düşündü:

Biz aslında Çarşılardan söz ediyorduk değil mi? Çoğunu saymıştık da. Evet, bir de Attarlar Pazarı var. Yani var da var! Hangi birini sayayım? Aklıma gelenler bunlar! Nasıl olsa siz de göreceksiniz.”

Önce Sipahi Pazarı’na girerek çarşı turlarına başladılar. Ağırıklı olarak halı, kilim, keçe gibi eşyaların satıldığı bir yerdi burası. Orada fazla oyalanmadılar. Sonra Bedesten’e geçtiler. Erman Bey:

“Buraya Kazzaz Pazarı da denilir. Kazazlık bir tür ipek işleme sanatıdır. Ama günümüzde Şanlıurfa’da neredeyse kaybolmak üzereymiş. Eskiden Şanlıurfa’da ipek de üretilirmiş ama çok uzun

yıllardır artık yapılmıyormuş. İpek Bursa'dan geliyor. Aslında geleneksel el sanatlarımızın giderek yok olmaya yüz tutması üzücü ama önüne de geçilemiyor işte.”

Şanlıurfa'ya özgü yöresel giysilerin ve rengârenk dokumaların, şalların, sofrâ örtülerinin satıldığı Bedesten Çarşısı özellikle Fahriye ve Çiçek Hanımların çok ilgisini çekmişti.

“Ben buradan eli boş çıkmam” dedi Çiçek Hanım. “Bu şallardan alacağım. Zaten ne zamandır da istiyordum! Hazır fırsat ayağıma gelmişken bunu mutlaka değerlendirmem gerekir.”

Fahriye Hanım da bir sofrâ örtüsü beğenmişti. Bedesten'den çıktıklarında ikisi de mutluydular.

Daha sonra Bakırcı esnafının yer aldığı Hüseyiniye Çarşıları, ardından İsoçular, Baharatçılar derken vaktin nasıl geçtiğini anlayamamışlardı bile.

Erman Bey:

“Çarşı, pazar dolaşması farkında olmadan yorar insanları!” dedi. “Sizler de yorulmuşsunuzdur! Daha önce de Şanlıurfa sokaklarını dolaştık zaten. Siz şimdi gelin benimle hele!”

Hemen yakındaki Gümrük Hanı'nın avlusuna girdiler. Avlu iki katlı tarihi bir yapıyla çevriliydi. Erman Bey her iki kattaki dükkânları göstererek:

“Burası da bir iş merkezidir. Bu yüzden hep kalabalıktır, görüyorsunuz ya! Ama aynı zamanda bir dinlenme yeridir de. Bakın! Buralar da çay bahçesi.”

İnsanlar avluda, çınar ağaçlarının altına yerleştirilmiş küçük tahta masaların çevresinde oturmuş, çay içiyorlardı. Fahriye Hanım:

“Ben de burada çayımı içmeden hiçbir yere kılmıdamam!” dedi. “Yorulduğumu şimdi anlıyorum.”

“Ben de zaten sizi buraya onun için getirmedim mi?” dedi Erman Bey.

“Bak, saat de üç olmuş. Demek ki çarşıda bir saatten biraz fazla kalmışız. Burada hem ikindi çayımızı içeriz hem de biraz dinleniriz. Bu avluda gördükleriniz de, bizim gibi çarşı gezisinden yorgun düşmüş insanlar olmalılar. Oturanlardan çoğunun yabancı olduğu belli, bakar mısınız? Burada yorgunluk atıyorlar.”

Avluda, uç uca birleştirilmiş iki masanın çevresindeki alçak iskemlelere oturdular. Murat Bey:

“Ay! Bu iskemleler ne kadar da rahatmış böyle! Yıllardır oturmaya oturmaya rahatlığını unutmuşuz!”

İskemleler tam da Ece ile Arda’nın boylarına uygun olduğu için asıl onlar mutlu olmuşlardı. Erman Bey avluyu çevreleyen dükkânlara bir göz attıktan sonra Fahriye Hanım’a sordu:

“Burası sende bir yeri çağırıştırıyor mu Hanım?”

Fahriye Hanım yanıt vermezden önce çevresine bakındı:

“Bana Bursa’daki Koza Hanı’nı hatırlattı nese. O da böyle iki katlı tarihi bir yapı! İçinde dükkânlar var. Avlusunda da masalar, sandalyeler

var! Orada da insanlar burada olduğu gibi çay, kahve içip dinleniyorlar! Orası da Kapalı arşı'nın tam yanı başındaydı, burası da öyle! ”

“Aa! Gerçekten de öyle!” diyerek iek Hanım söze karıştı. “Bence de Koza Hanı'na benziyor! Orayı ben de görmüştüm.”

Erman Bey:

“Yarınki yolculuğumuz Nemrut Dağı'na doğru, biliyorsunuz. Oraya Adıyaman üzerinden gidiyoruz. Yolda da Atatürk Barajına uğrayacağız. Siz GAP'ın ne olduğunu biliyor musunuz çocuklar?”

Erman Bey bu soruyu Ece ile Arda'ya yöneltmişti. İki kardeş dedelerine birlikte yanıt verdiler:

“Biliyoruz! Güneydoğu Anadolu Projesi!” demek.

“Çok güzel! Atatürk Barajı da işte bu proje kapsamında yapılmıştır. Yolumuz üzerinde olduğuna göre oraya da uğramadan geçmeyeceğiz. Ama Şanlıurfa'dan ayrılmazdan önce burada da mutlaka görmemiz gereken çok önemli bir yer daha var! Son yılların en büyük keşfi!”

Biraz düşündükten sonra ekledi:

“Belki de ‘yüz yılın en büyük keşfi’ demek daha doğru olacaktır. Bu yerin adı Göbekli Tepe'dir. Şanlıurfa'ya kadar gelmişken buraya on beş kilometre uzaklıktaki Göbekli Tepe'yi görmemek olmaz çocuklar!”

Saatine baktı:

“Dörde çeyrek var. Demek en geç dördü çeyrek geçe Göbekli Tepe’deyiz. Haydi, hemen yola çıkalım çocuklar! Aslında daha önce varmamız gerekir ama yol biraz bozuk olduğu için öyle söylüyorum.”

Yüzyılın Keşfi Göbekli Tepe Tapınağı

Göbekli Tepe’ye vardıklarında Çiçek Hanım ve çocuklar birer şaşkınlık çılgılığı atmaktan kendilerini alamamışlardı. Çiçek Hanım:

“Burası terkedilmiş eskiden kalma bir mezarlığa benziyor! Şu taşlara bakar mısınız hele?”

“Hepsi de T harfi biçiminde taşlar” dedi Arda. “Üzerleri de çukur çukur!”

Kazı alanında işçiler çalışmaktaydı. Gelenlere başlarını kaldırıp ilgisizce şöyle bir baktıktan sonra çalışmalarına devam ettiler. Ziyaretçilere alışık oldukları belliydi. Kazı alanında yabancı ülkelerden geldikleri anlaşılan başka topluluklar da vardı.

Murat Bey:

“Ben de buralara bizden başka kimseler gelmez sanıyordum!” dedi. “Hele bir bakar mısınız? Yabancıların sayısı bizlerden fazla!”

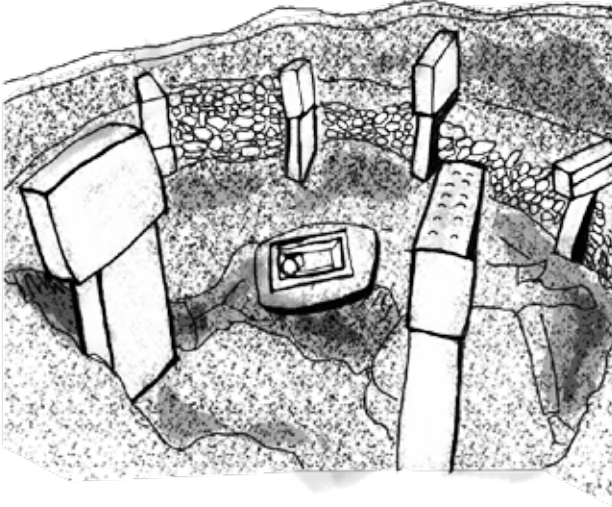
Serkan Bey:

“Göbekli Tepe’nin keşfi bütün dünyada çok büyük bir yankı yaptı. Dahası bu konuda bir roman bile yazıldı. Bu nedenle yabancılardan da burayı tanıyanlar çok! ”

“Roman mı yazıldı? Benim bundan haberim yok! Oysa ben romanları çok takip ederim” dedi Çiçek Hanım. “Yazarı kim peki? Türk mü?”

“Bir İngiliz! Türkçeye de çevrildi. Ben okudum! Polisiye bir roman gibi! Görüyorsunuz ya! Yabancılar bizden daha ilgililer. Tabii onların ilgilenmeleri de dünyada büyük yankı uyandırıyor!”

“Sen o zaman bu konuda biraz araştırma da yapmışsındır” dedi Erman Bey. “Tarihçi olduğuna göre konu doğrudan senin ilgi alanına giriyor zaten!”

“Yaptım evet! Yabancı dergileri, yayınları da biraz inceledim. Bilirsiniz ya! Göbekli Tepe olayına değin en eski uygarlık buluntularının Konya’nın Çumra ilçesindeki Çatalhöyük’te olduğu söylenirdi. Çatalhöyük’ün tarihi Milattan Önce altı bin beş yüzlere çıkıyor. Yani günümüzden sekiz bin beş yüz yıl öncesine uzanıyor!”

Arda kendini tutamadı:

“Sekiz bin beş yüz yıl mı? Vay canına! Say, say bitmez. Bu kadar eskiyi insanın aklı almıyor.”

“Haklısın, ama bu bir gerçek Ardacığım! O zamanın insanları o çağların koşullarına göre kendilerine bayağı uygar kentler kurmuşlar! Çatalhöyük bu açıdan dünyadaki ilk örnek olarak biliniyordu. Yani eskilik açısından diyorum.”

Ece atıldı:

“‘Biliniyordu’ dediniz de dayıcığım! Peki, şimdi öyle değil mi?”

“Değil sevgili Ece! Hani ‘*Zeugma Müzesi, mozaiklerinin zenginliği bakımından Antakya Müzesi’nin pabucunu dama attırdı*’ demiştik ya! İşte Göbekli Tepe de eskilik bakımından Çatalhöyük’ün pabucunu dama attırmış bulunuyor. Burada görmüş olduğumuz taşlar bir tapınağa aittir. Tapınağın tarihi Milattan Önce dokuz bin beş yüz yıl öncesine uzanıyormuş. Günümüzden hesaplarsak on bir bin beş yüz yıl öncesi. Söylemesi bile ne kadar uzun.”

Serkan Bey'in bu sözü üzerine Arda bir şaşkınlık çılgılığı daha attı:

“On bir bin beş yüz yıl! Bu ötekinden de eski demek!”

“Eski ya! Hep Mısır piramitlerinin eskiliğinden söz edilir, bilirsiniz. Oysa bu tapınağın Mısır piramitlerinden yedi bin yıl öncesine gittiğini Göbekli Tepe kazılarını yöneten Alman Arkeolog Klaus Schmidt söylüyormuş. Demek ki Mısır'daki Piramitler buradaki tapınağın eskiliği yanında daha henüz dünkü çocuk sayılırlar.”

Gözleri dalmıştı. Kendi kendine konuşuyormuş gibi sürdürdü:

“Çatal Höyük, Göbekli Tepe, Mezopotamya'da kurulan uygarlıklar, Mısır Piramitleri!.. Bunların hepsi de Doğu'da. Latince de bir söz vardır:

‘Ex Oriente lux!’ Yani ‘Işık Doğu’dan gelir’.

Öylesine söylenmiş bir söz değildir bu. Doğruluğunu anlamak için yalnızca Anadolu'da kurulmuş uygarlıklara bakmak bile yeterlidir.”

Serkan Bey birkaç saniyelik bir duraklamadan sonra konuşmasına kaldığı yerden devam etti:

“Şimdi size bu tapınakla ilgili inanılması son derece güç bir olay anlatacağım. Göbekli Tepe'nin o zamanki ahalisi nasıl olduysa, bu görkemli tapınağı gözden kaybetmeye karar veriyorlar.”

“Nasıl yani? Ayrıca o niye ki? O insanlar bu tapınağı kurmak için yüzyıllarca uğraşmamışlar mıydı?

Peki, nasıl oluyor bu gözden kaybetme işi?”

“Serkan Bey Murat Bey’in sorusunu “Tapınağı toprakla örterek” diye yanıtladıktan sonra sürdürdü:

”Bu iş de on bin yıl önce gerçekleşiyor.”

Erman Bey de şaşırmıştı.

“Bu işi benim de aklım almadı” dedi.

“Gerçekten de akıl alacak gibi değil ama öyleymiş. Bunu söyleyen de yine burayı kazan Profesör Klaus Schmidt” diyerek Serkan Bey devam etti.

“Düşünebiliyor musunuz? Bir doğal felâketle karşılaşılmamış. Ortada bir yanardağ patlaması yok, yer sarsıntısı yok, toprak kayması gibi bir olay da yok. Doğrudan insanoğlunun aldığı bir karar bu. İnsanlar bu görkemli tapınağı yaptıkları gibi yine kendi iradeleriyle onu toprak altında bırakıyorlar. Ve işte bu Göbekli Tepe dediğimiz yükselti de doğal bir tepe değil. Tapınağı örtmek için insan eliyle oluşturulmuş yığma toprak. Size az önce sözünü ettiğim roman da bu konuyu işliyor!”

Serkan Bey’in anlattıklarını herkes şaşkınlık içinde dinlemişti. Çiçek Hanım:

“Ben bu romanı mutlaka alıp okumalıyım!” dedi.

“İstanbul’a vardığımızda kitabı sana da veririm, okursun ablacığım. Biz şimdi taşlara biraz daha yakından bakalım isterseniz! Ama fazla ilerleyemeyeceğiz. İzin vermeyebilirler çünkü.”

Serkan Bey'in bu önerisi üzerine biraz aşağıya doğru indiler. Ece ile Arda kimi taşların önünde durup,

“Şu bir kaplumbağa, şuradaki bir yabandomuzu, şu da bir akrep, şu da bir kertenkeleye benziyor” diyerek birbirlerine kabartmaları gösteriyorlardı. Daha başka hayvanları da kendilerince tanımladılar.

Erman Bey:

“Bana kalırsa burada da göreceğimizi gördük sayılır!” dedi. “Şimdi artık dönebiliriz sanırım.”

Bunu söylerken Serkan Bey'e bakmıştı. Onun da bir baş işaretiyle onaylaması üzerine kazı yerinden çıktılar.

Araçlarına bindiklerinde hepsi de Göbekli Tepe tapınağından çok etkilendiklerini söylüyorlardı.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞANLIURFA'DAN NEMRUT DAĞI'NA

Atatürk Barajı

Ertesi sabah kahvaltılarını yaptıktan sonra yola çıktılar. Erman Bey:

“Bu geceki durağımız Nemrut Dağı olacak!” dedi. “Şanlıurfa’dan yaklaşık 200 kilometre. Yani fazla bir yol değil. Ancak Kâhta’dan sonrası biraz zahmetlidir. Yolda da ayrıca göreceğimiz yerler var.”

“Peki, nerede geceleyeceğiz Erman Bey? Dağın tepesinde uyuyacak halimiz yoktur her halde?”

Soru Fahriye Hanım’dan gelmişti. Erman Bey eşine şakacı bir gülümsemeyle yanıt verdi:

“Niye olmasın Hanım? Güneşin doğuşunu görmek için dünyanın bir ucundan kalkıp Nemrut Dağı’nın tepesinde geceleyenler çok. Uyku tulumlarını, battaniyelerini alıp oraya geliyorlar!”

“Bizim battaniyemiz de yok, uyku tulumumuz da! Olsa bile ben yine de rahat bir yatakta yatmağı tercih ederim!”

“Peki, peki! Senin dediğin gibi olsun Hanım! Biz de güneşin doğuşunu değil, batışını seyrederiz. Sonra da dönüp otelimizde yatarız.”

“Otelimiz nerede baba? Adıyaman’da mı?”

“Adıyaman’da değil kızım! Nemrut Dağı’nda. Ama annenin dediği gibi dağın tepesinde değil de, eteğinde. Dağ’ın tam tepesinde otel, motel yok zaten. Oteller daha aşağıda. Ben Adıyaman’da ya da Kâhta’da konaklamayı özellikle istemedim. Neden diye sorarsanız, Adıyaman’dan Nemrut Dağı yaklaşık 90 kilometredir. Kâhta’dan da aşağı yukarı 45 kilometre. Narince’den öteye dağ yolu başlar. Yol hem dardır hem de oldukça bozuktur. 16-17 kilometrelik yolu 35-40 dakikadan önce alamazsınız. Haydi, giderken neyse de, güneşin batımını izleyeceğimize göre dönüşümüz karanlığa kalacak. O karanlıkta da yol bayağı ürkütücü olur. Dağ’dan Kâhta’ya varış bir buçuk saati bulur. Adıyaman’a ise iki saat demektir. Oysa bizim kalacağımız otel hemen zirvenin eteğinde. Aracımıza bindik mi yirmi dakikada otelimizdeyiz!”

“Peki, otelde yer bulabilecek miyiz? Üstelik bayağı kalabalığız da! Ayrıca başka guruplar da vardır mutlaka!”

“Olmaz olur mu? Tam turizm mevsimindeyiz. Ama siz hiç meraklanmayın çocuklar! Ben o işi çoktan hallettim bile! Tanıdıklarım var, eksik olmasınlar! Bize bir yer buldular. Biz şimdi yola koyulalım hele. İlk uğrağımız Atatürk Barajı olacak. Şanlıurfa’dan yarım saatlik yol!”

Erman Bey’in söylediği gibi yarım saat sonra Atatürk Barajı’na varmışlardı. Çiçek Hanım!

“Baraj gerçekten çok g rkemliy m   .    duvarlara bir bakar mısınız? Hep merak ederdim. Merakım boşuna değilmi  . Buraya gelmeye değermi  ! Baraj  anlıurfa’ya da çok yak nm   .”

  er beşer k melenmi   gurupları gösterdi:

“Hem bakın! Biz yalnız değilmi    burada. Başka gelenler de var. Hem de bayağı kalabalıklar.”

“Buran n meraklıs  çok olur!” dedi Serkan Bey!
“Seyahat acenteleri GAP’  gezi programlarına alıyorlar.”

Biraz ilerdeki be  kişilik bir topluluę  gösterdi:

“Bizim gibi küçük aile gurupları halinde gelenler de var!”

Erman Bey:

“Size daha önce de söyledięim gibi Atatürk Baraj  GAP yani Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamı için-
dedir. Baraj hem  anlıurfa hem de Adıyaman ilinin toprakları üzerinde yer alıyor.”

Erman Bey Biraz durakladıktan sonra g l mse-
yerek konuşmasını sürdürdü:

“Ancak benim g zlemlediğime göre her iki il de bu baraj  sahipleniyor.  anlıurfalılara sorarsanız Atatürk Baraj  onların toprakları üzerine inşa edilmi  . Adıyamanlılar ise baraj n kendilerine ait olduğunu söylüyorlar. Gel de  ık bakalım için içinden  ıkabil-
lirsen! Hem erilik duygusu böyle bir şey herhalde!”

Murat Bey.

“Ama olumsuz bir duygu değil ki bu! Hangi il

topraklarında olursa olsun. Ülke için yararlı bir şeyi sahiplenmekten daha güzel ne olabilir ki? Demek ki her iki taraf da bundan gurur duymak istiyor!”

Konuşma daha uzayacaktı ki Ece araya girdi:

“Buradan bakınca göl ne kadar da aşağıda kalıyor! Duvarların yüksekliği ne kadarmış acaba?”

“Benim araştırmama göre 169 metreymiş” dedi Murat Bey.

Çiçek Hanım söze karıştı:

“Oo! Bayağı derinmiş!” Peki, baraj denilince akla sulama ve enerji geliyor, öyle değil mi?”

“Bu her iki işlevi de görüyor. Yani hem sulama görevi görüyor hem de elektrik enerjisi üretiyor.”

Murat Bey Arda’ya döndü:

“Şimdi sen söyle bakalım oğlum! Bu Atatürk Barajı hangi nehrin üzerine kurulmuştur?”

Arda, “Bu da soru mu?” der gibi bakarak yanıtladı:

“Bunu bilmeyecek ne var ki babacığım? Fırat Nehri’nin üzerine kurulmuştur elbette ki!”

Murat Bey oğluna beğeni duygusuyla baktı.

Atatürk Barajı’nı yukarıdan seyrederek ve kendi aralarında konuşa konuşa bir saate yakın vakit geçirmişlerdi. Bu arada epeyce de fotoğraf çektiler. Murat Bey ise elinde kamerasıyla dolaşarak durmadan görüntü alıyordu.

“Haydi, Bayanlar, Baylar! Gidiyoruz. Yolcu yolunda gerek!”

Erman Bey'in uyarısı üzerine arabaya doluştular.

“Bundan sonraki durağımız Adıyaman üzerinden Kâhta olacak. Kâhta'ya kadar yaklaşık bir buçuk saatlik bir yolumuz var. Öğle yemeğimizi Kâhta'da baraj gölü kıyısında yiyeceğiz. Baraj gölü deyince, tabii yapay bir göl ama güzel manzarası vardır. Lokantaları da iyidir. İsteyen et yer, isteyen balık. Neyse, daha vaktimiz çok. Oraya vardığımızda ayrıca konuşuruz.”

Adıyaman'a vardıklarında önce arabayla bir şehir turu yaptılar. Erman Bey onlara özetle yöre tarihini anlattı.

“Anadolu'nun her yerinde olduğu gibi bu yörenin tarihi de çok eski çağlara kadar uzanır. Bu yörenin insanları da Yontma Taş, Cilalı Taş, Taş-Bakır Çağı'nı ve Tunç Çağı'nı yaşamışlar. Bölge Hititler döneminde onların egemenlik alanına girmiş. Daha sonra da yöreye tarih sırasıyla Asurlular, Persler ve Makedonyalı Seleukoslar egemen olmuşlar. Yöre bir ara Kommagene Krallığı'nın ve ardından da Roma İmparatorluğu'nun eline geçmiş. Sonra da İslam egemenliğine giriyor. Selçuklu Türkleri, Memluklar ve Dulkadir oğulları da buraya egemen olan güçler arasında. Derken Osmanlılar tarih sahnesine çıkıyorlar. Yöre önce Yıldırım Beyazıt, daha sonra da Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı yönetimine geçiyor. Adıyaman Cumhuriyet Döneminde 1954

yılına kadar Malatya iline bağılı bir ilçe merkeziydi. O tarihte il oldu.”

Erman Bey:

“Daha fazla konuşup da kafanızı karıştırmak istemiyorum! Fazlası nasıl olsa aklınızda kalacak değil. Bu kadarı yeter” diyerek anlatmasını bitirdi.

Şehirde yoğun bir trafik vardı. Her türlü taşıtlar arasında daha çok da tur otobüsleri göze çarpıyordu. Serkan Bey bunların çoğunluğunun yabancı ülkelerden gelen turistler olduğunu söyleyince Erman Bey:

“Buraya yabancı turistlerin gelişi yeni değil!” dedi. “Onlar uzun yıllardan beri yöreyi ziyarete gelirler. Adıyaman Güneydoğu Anadolu’nun en fazla turist alan illerinden biridir. Nemrut Dağı’nın ünü bütün dünyaca bilinir. Bu nedenle yabancı ülkelerden meraklıları da çoktur.”

Çiçek Hanım birbiri ardı sıra yanlarından geçen iki otobüsü gösterdi:

“Ama bu otobüsler yerli turistleri taşıyorlar!”

“Doğru söylüyorsun kızım! Şu son birkaç yıldır yerli ziyaretçilerin sayısı da önemli ölçüde arttı. Bu nedenle de, yerli olsun, yabancı olsun gelen turistleri ağırlamak için Adıyaman’da da, Kâhta’da da birçok otel yapıldı. Ayrıca Dağ’da da konaklama tesisleri var. Adıyaman deyince akla yalnızca Nemrut Dağı da gelmemeli çocuklar! Daha başka görülecek yerler de var. Biz de Dağ’a çıkmazdan önce bir iki yer göreceğiz. Önce Kâhta’ya doğru bir gidelim hele!”

Arsameia Kabartması

Bir süre yol aldıktan sonra arabaları kaya üzerine resmedilmiş bir kabartmanın önünde durdu. Arabadan indiklerinde Arda kabartmaları görünce “Aa! Şu resimlere bakın!” diyerek heyecanla bağırdı.

Kayaya biraz daha yaklaştıklarında Erman Bey sordu:

“Bu kayanın üzerinde ne görüyorsunuz?”

Arda.

“Ben iki adam görüyorum. Biri giyinik, diğeri çıplak! El sıkışıyorlar galiba” diyerek atıldı.

“Doğru! Sol tarafta gördüğünüz kişi Kommagene Kralı Birinci Antiokhos’tur. Başında tacı var zaten. Üzerinde de krallık giysisi! Onun karşısında duran tamamen çıplak kişi sizce kim olabilir dersiniz?”

Serkan Bey kabartmalara gülümseyerek bakıyordu ama yanıt vermedi. Soruyu başkasının yanıtlamasını istiyordu. Arda ise bir ara ağzını açar gibi oldu, sonra vazgeçti. Onun bu davranışı Erman Bey’in gözünden kaçmamıştı:

“Sen galiba bir şey söyleyecektin Arda! Konuş, ne konuşacaksan! Çekinmene gerek yok!”

“Ben o çıplak adamı Herkül’e benzetmiştim ama...”

“Bak ne güzel! Niye çekiniyorsun ki? Aferin sana! Bu yanıtı senden beklemiyordum doğrusu!

Gerçekten de Herkül ya da özgün adıyla söylersek Herakles. Nereden anladın peki?”

“Öteki eliyle tuttuğu da topuzu galiba! Herkül topuzu silah olarak kullanırmış da oradan anladım! Dayım anlatmıştı bize.”

“Bakıyorum, dayınız ikinizi de çok iyi yetiştirmiş. Bravo ona! Benim size söyleyecek sözüm yok.” Erman Bey guruba döndü:

“Bulunduğumuz yerin adı Eski Kâhta’dır. Antik dönemdeki adı ise Arsameia’dır. Burası Kommagene Krallığı’nın yazlık başkentiymiş. Kaya üzerinde

kabartmasını gördüğümüz Birinci Antiokhos, Kommagene Kralları'nın da en ünlüsü ve en güçlüsüymüş. Milattan Önce 69-38 yılları arasında yaşamış. Kendisi için Nemrut Dağı'nın en tepesinde anıtsal bir mezar yaptırmış. Onu da bu akşama doğru göreceğiz.”

Fahriye Hanım “Kommagene, Kommagene!” diye düşünceli bir tavırla birkaç kez tekrarladıktan sonra sordu:

“Bu Kommagene adı bana pek de yabancı gelmedi! Nereden dilimin ucuna takıldı acaba?”

“Ben söyleyeyim anneanneciğim! Sizin orada “Kommagene Çiğ Köftecisi” var ya! Oradan aklında kalmıştır.”

“Doğru ya! Hay aklınla bin yaşa sen Ececiğim! Yoksa benim nereden aklımda kalacaktı ki?”

Arda atıldı:

“Ama bizim orada da var! Ben ayrıca başka yerlerde de gördüm! Arsameia Çiğ Köftecisi de var!”

“Ne güzel!” dedi Murat Bey. “Onlar Adıyamanlı olmalı. Demek ki bilinçli insanlarmış. Bu yolla yörelerinin de tanıtımını yapıyorlar!”

“Neyse Bayanlar, Baylar! Çiğ köfte muhabbetini bırakalım da konumuza dönelim” dedi Erman Bey.

“Şimdi iki yer daha görmeye gidiyoruz. Buradan fazla uzakta sayılmazlar!”

Cendere Köprüsü

Biraz sonra bir antik dönem köprüsü önünde durdular. Köprünün hemen başındaki levhada İngilizce ve Türkçe olarak:

SEPTIMIUS SEVERUS BRIDGE
(CENDERE KÖPRÜSÜ)

Yazısı okunuyordu. Serkan Bey:

“Ben bu köprüyü görmeyi ne zamandır istiyordum!” dedi. “Neyse, kısmet bugüneymiş!”

Guruba döndü:

“İşte Cendere Köprüsü dedikleri bu görkemli yapıdır. Roma döneminden kalmaz. Ne kadar sağlam görünümlü, öyle değil mi?”

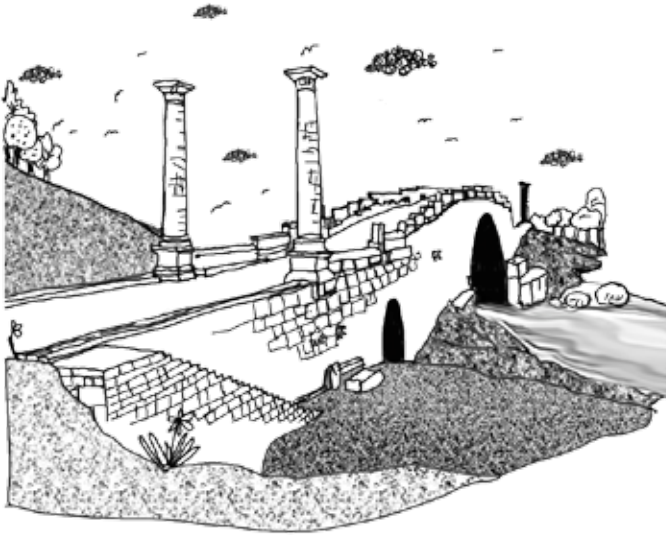
“Şu sütunlara bakın!” dedi Arda. Tıpkı “Urfa kalesindeki sütunlara benziyor.”

“Onlar da Roma dönemi sütunları, bunlar da Ardacığım! Benzerlikleri de o nedenledir. Ama bunlar Urfa Kalesi’ndekiler kadar yüksek değiller.”

Erman Bey:

“Madem Köprü’yü biliyorsun, tanıtımını da sen yap o zaman Serkan! Araştırmasını da yapmışsındır mutlaka!”

“Eh, kendime göre biraz araştırdım sayılır. Dili-min döndüğü kadarıyla anlatmaya çalışayım. Cendere Köprüsü’nün genişliği 7 metre. Yüksekliği 18 metre. Uzunluğu ise 120 metreymiş.”

“120 metre mi? O çağlara göre bayağı uzun bir köprü olmalı!” dedi Çiçek Hanım.

“Öyle ablacığım! Ama bir o kadar da sağlam! Bakar mısın şu kayalara! Bunların her biri on ton ağırlığındaymış.

Erman Bey söze karıştı:

“Yakın zamana kadar bu köprünün üzerinden araçlar geçirdi.”

Yaklaşık dört beş yüz metre uzaklıktaki bir başka köprüyü gösterdi:

“Şurada gördüğünüz yeni köprüdür. O yapılıncaya bu eski köprü de trafiğe kapatıldı. Haydi, şimdi

köprümüzü boydan boya hep birlikte geçelim hele! Yürüyüş o kadar yorucu sayılmaz! Hem bakın üzeri ne kadar düzgün.”

Köprünün öbür başına vardıklarında Serkan Bey yine ağır ağır anlatmaya başladı:

“Bu gördüğünüz akarsuyun adı Cendere Çayı’dır. Köprü de bu çayın en dar yerinde Roma Lejyonu tarafından Roma İmparatoru Septimius Severus ile karısı İulia Domna adlarına Milattan Sonra 200 yılı başlarında yaptırılmış. Köprünün her iki başında ikişerden olmak üzere toplam dört sütun varmış. Sütunların tepesinde de hayvan heykelleri varmış ama şimdi yok!”

Ece söze karıştı:

“Dört sütun olduğunu söylemiştiniz de! Ama bu yanda tek bir sütun var! Hepsi üç sütun etmez mi?”

Serkan Bey yeğenini gülümseyerek yanıtladı:

“Şimdi ben de tam onu söyleyecektim sevgili Ece. Burada da iki sütun varmış ve bu sütunlar da İmparatorun oğulları Karakalla ve Geta’nın onurlarına dikilmiş. Babalarının ölümünden sonra iki kardeş birlikte imparator ilan edilmişlerdi. Ama Karakalla Roma İmparatorluğu’nu tek başına yönetmek istediği için Geta’yı öldürmüştü. Onun adına dikilen sütunu da yerle bir etmiş. Yalnızca buradaki sütunu değil tabii. Başka yerlerde de kardeşiyle ilgili ne varsa hepsini yok ettirmiş.”

Fahriye Hanım yüzünü buruşturdu.

“Aman, ne biçim bir insanmış bu adam? Nasıldı adı bakayım? Karakelle mi diyordunuz neydi?

Serkan Bey gülerek düzeltti:

“Karakelle değil anneciğim! Karakalla!”

“Aman! Neyse ne! Ben söyleyeyim de siz anlayın işte! İnsan hiç kardeşine kıyar mıymış?”

“İşin içine iktidar tutkusu girince böyle şeyler oluyormuş demek ki! Neyse, konumuz bu değil.”

Onlar böyle konuşturlarken yabancı turist getiren bir otobüs köprünün başında durdu. Oldukça kalabalık bir guruptu bu. Turistlerin hepsi otobüsten inince rehberleri de onlara İngilizce olarak anlatmaya başladı. Erman Bey:

“Neyse. Biz burada da göreceğimizi gördük, kalabalığın içinde kalmayalım” dedi. “Şimdi de Kadınlar Mezarı’na gidiyoruz.”

Kadınlar Anıt- Mezarı (Karakuş Tümülüsü)

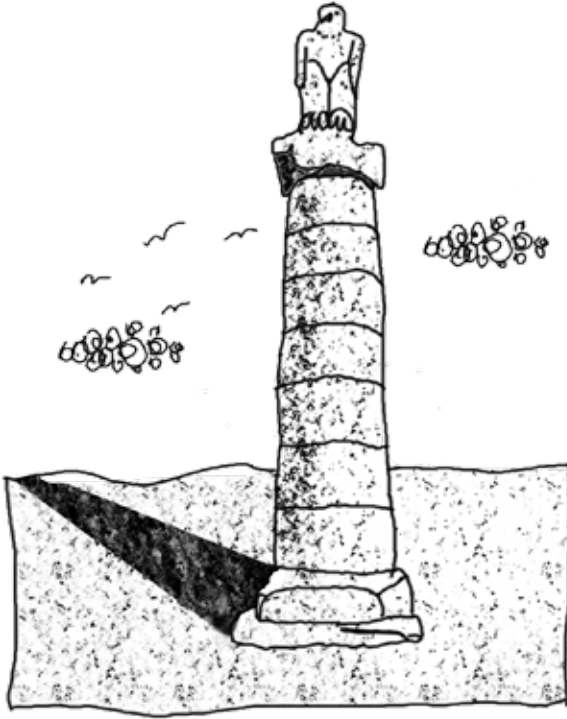
“İşte geldik. Şimdi şu tepeye tırmanacağız. Tümülüs dediğimiz şey işte bu. Şu sütunun iki yanında patikalar var. Oralardan ağır ağır çıkabiliriz. İster sağdan tırmanın, ister soldan. İkisi de aynı yere varır. Tepenin öte yanı çakıllıktır”

Erman Bey bunları söylerken bir yandan da Fahriye Hanım’a bakıyordu. Fahriye Hanım eşinin niyetini anlamıştı:

“Senin canın yine benimle eğlenmek istiyor Erman Bey ama ben sana o keyfi tattırmayacağım. Tepe biraz dik olsa da ağır ağır çıkacağım.”

Erman Bey eşinin bu konuşması karşısında gülererek başını iki yana salladı.

Önce Ece ile Arda koşarak yukarı çıktılar. Erman Bey onların arkasından yürüyordu. Murat ve Serkan

Bey’le Çiçek Hanım biraz daha gerideydiler. Fahriye Hanım ise hiç istifini bozmadan ağır ağır yürüyor, birkaç adımda bir durup soluklanıyordu.

Tepeye vardıklarında Erman Bey:

“Aslında burası o kadar da yüksek sayılmaz ama yine de biraz yoruyor tabii!” dedi. “Ama manzara güzel değil mi? Bakın, karşıda Nemrut Dağı’nın tepesindeki Tümüls görünüyor. Şu yandan baraj gölünü görüyoruz!”

Çiçek Hanım sordu:

“Buraya niye Kadınlar Mezarı diyorlar baba? Öyle miymiş gerçekten?”

“Öyleymiş. Bu Tümüls bir Anıt-Mezardır. Yüksekliği de 21 metredir. Kommagene Kralı İkinci Mithridates bu tümülüsü annesi İsis için yaptırtmış. Kız kardeşleri Laodike ve Antiokhis ile onun kızı Aka da burada gömülüymüşler. Kadınlar Anıt-Mezarı denilmesi de bu nedenle!”

Aşağıda az önce gördükleri sütunu işaret etti.

“Buranın bir diğer adı da Karakuş Tümülsü’dür. O da bu sütunun üzerindeki kartal heykeli nedeniyle! Heykel iki bin yıldan bu yana kar, yağmur, rüzgâr, güneş... derken doğa koşulları nedeniyle biraz karar-mış. Adı da bu yüzden Karakuş olarak kalmış. Aslında doğu, batı ve güney yönlerinde dörder sütun varmış yani toplam on iki sütun eder. Ama günümüze kala kala toplam dört sütun ancak kalmış.”

Tepeden aşığıya indiklerinde diğler sütunlara da baktılar. Yan yana duran iki sütundan birinin üzerinde bir aslan heykeli vardı. Heykel oldukça yıpranmış görünüyordu. Arda tek başına duran dördüncü sütunun üzerindeki kabartmayı gösterdi:

“Şunu gördünüz mü? Burada da bir el sıkışma sahnesi var!”

“Aa, evet!” dedi Ece. “Arsameia’da gördüğümüz kabartmaya benziyor. Şuraya da bakın! Bu da bir aslan heykeli galiba!”

Ece’nin gösterdiği parçalanmış aslan heykeli sütunun hemen yan başındaydı.

Oradan ayrılmazdan önce birkaç fotoğraf çektiler. Murat Bey de her uğradıkları yerde yaptığı gibi çevreyi ve kalıntıları kameraya aldı.

Karakuş Tümölüs’ünden ayrılıp arabalarına bindiklerinde Erman Bey:

“Şanlıurfa’dan çıktığımızdan beri şaka maka derken bayağı yer gezdik. Tepelere tırmandık, yürüdük, dolaştık ve hepimiz bir hayli de yorulduk. Şimdi artık güzel bir öğle yemeğini hak etmiş bulunuyoruz. Hepimizin karnı acıkmıştır, öyle değil mi? Ne yemek isterdiniz çocuklar?”

“Murat Bey yanıt verdi:

“Güneydoğu deyince, yemek olarak benim aklıma daha çok kebab gelir ama yine de herkesin kendi bileceğı şeydir!”

“Doğru! Ama ben size burada balık önereceğim! Kâhta’da, Baraj Gölü kıyısındaki Reşat Usta’nın yerinde size bir balık yedirteyim de görün! Reşat Usta Kebabı da güzel yapar ama illâ ki kiremitte balık denildi mi, işte o bir başkadır!”

Erman Bey’in ballandıra ballandıra anlatması, zaten geze dolaşa karınları iyice acıkan insancıkların iştahlarını bir kat daha bilemişti.

Fahriye Hanım:

“Öyleyse daha ne bekliyoruz? Haydi, hemen gidelim bari!” dedi. “Açlıktan midemde neredeyse ziller çalacak!”

Baraj Gölü Kıyısında Bir öğle yemeği

Araba lokantanın biraz açığına yanaştı. Reşat Usta arabanın geldiğini görünce kapıya çıkmıştı. Gurubu coşkuyla karşıladı:

“Oo! Gözlerime inanayım mı Erman Beyim? Bu gerçekten sen misin? Kaç yıldır gözlerimiz yollarda kaldı! Hangi rüzgâr attı seni buralara? Ben artık umudu kesmiştim açıkçası!”

İçtenlikle kucaklaştılar. Erman Bey:

“Haklısın Reşat Usta! En son gelişim dört yıl önceydi sanırım. Ben artık eskisi kadar yoğun çalışmıyorum. Bu işi artık gençlere bırakmak lâzım! Bu seferki turistler yabancı değil. Benim kendi ailem!”

Böyle dedikten sonra hepsini tanıştırdı. Reşat Usta, Ece ve Arda’yı işaret ederek:

“Anladığım kadarıyla bu sefer de kendi yerine artık torunlarını yetiştiriyorsun galiba Erman Bey!” dedi.

“Benim aklıma gelmedi ama bak iyi söyledin! Niye olmasın! Tabii kendileri bilirler. Bizim mesleğimiz keyiflidir ama meşakkati de çoktur. Bir çeşit öğretmenliktir de. Hem öğreneceksin, hem öğreteceksin! Neyse, bunları bırakalım. Sen şimdi bize ne yememizi öneriyorsun? Et mi, balık mı? Sen ikisini de güzel yaparsın Reşat Ustam!”

“Sen hangisini istersen Erman Beyim! Ben senin balık sevdiğini bilirim de!.. Ama yine de sen bilirsin!”

“Dur öyleyse! En iyisi bizimkilere bir soralım.”

Fahriye Hanım:

“Sormaya gerek yok Erman Bey! Sen bize balığı öyle bir anlattın ki, artık başka şey söylemek olmaz! Hepimiz balık yiyeceğiz! Öyle değil mi çocuklar?”

Hepsi başlarını sallayarak Fahriye Hanımı onayladılar. Erman Bey:

“Balıkların hazırlanması on beş dakikayı bulur” dedi. “Gelin, o zamana kadar göl kıyısında bir gezinti yapalım isterseniz!”

Kıyıya indiler. Çiçek Hanım:

“Göl bayağı büyükmüş! Adeta bir deniz gibi sanki!”

“Burada tekneler de var de var!” dedi Arda. “Hele şuna bakın! Koskocaman!”

Erman Bey:

“O gördüğün feribottur Ardacığım! Baraj gölü üzerinde değişik noktalara bu teknelerle de ulaşım sağlanıyor.”

Biraz sonra Reşat Usta kapıda görünerek el işaretiyle gurubu içeri çağırdı. Masalarda çeşitli mezeler ve salatalar da hazırlanmıştı. Reşat Usta:

“Bunların da tadına bir bakmazsanız gönlüm razı olmayacak” diyerek kendi elleriyle ayrıca küçük lahmacunlar da getirdi. Her yiyeceğin tadımıyla birlikte beğenilerini hepsi de ayrı ayrı belirtiyorlardı.

Balıklarını da iştahla yiyip bitirdikten sonra Erman Bey:

“Sen bize adeta bir Sultan Sofrası hazırlamışsın Reşat Usta!” dedi. “Ellerin dert görmesin!”

Nemrut Yolunda

Baraj Gölü ile Kâhta arası yaklaşık iki kilometreydi. Kâhta’ya vardıklarında Erman Bey:

“Buradan Nemrut Dağı’na 45 kilometre kadar bir yolumuz var!” dedi. “Yol Narince’ye kadar güzel! Ama Narince’den sonra dağ yolu başlıyor. Önce otelimize uğrar hem biraz dinleniriz hem de ikindi çaylarımızı içeriz. Sonra da oradan ‘ver elini Nemrut Dağı!’

Direksiyona bu kez Serkan Bey geçmişti. Yol boyu Erman Bey yeniden anlatmaya başladı:

“Adıyaman ili ÷lkemizin bir petrol b÷lgesidir. İşte bakın! Şurada bir petrol kuyusu gör÷yorsunuz. Başka yerlerde de var! Üretim çok yüksek sayılmaz ama yine de hiç yoktan iyi diyelim.”

20 dakika kadar yol aldıktan sonra Erman Bey’in uyarısıyla araba Narince sapağına döndü.

“İşte! Yolun bundan sonrası hem dar, hem de biraz bozuktur” dedi Erman Bey Serkan Bey’e!

“Şimdi artık tırmanışa geçiyoruz. Yolumuz dağ yolu. Buraya daha önce defalarca geldiğim için ben bu yolları da oldukça iyi tanırım. Öyleyse direksiyona benim geçmem daha doğru olacak.”

Serkan Bey arkaya geçmişti. Dikkatle sağa sola bakıyordu:

“Burası daha önce geçtiğimiz yerlere benzemiyor!” dedi. Çok güzel bir doğa! Şu yeşilliklere bir bakar mısınız? Sanki buralara daha önce hiç insan ayağı basmamış gibi. Size de öyle gelmiyor mu?”

Murat Bey yanıtladı:

“Haklısın. Bence de öyle. Şu etrafın güzelliğine bak! Güzel gerçi de, ama nasıl diyeyim, sanki vahşi bir güzellik! Ve bence böyle olduğu için de daha doğal. Biz şimdi Mezopotamya’dayız, değil mi?”

“Mezopotamya’dayız evet. Yukarı Mezopotamya!”

“Bana ne gibi geliyor, biliyor musunuz? Şu anda vahşi doğa ile bütünleşmişiz ya! Çevrede de bizden başka kimseler yok. Sanki bir zaman tünelinin için-

den geçiyoruz. Diyelim ki üç bin, dört bin yıl öncesi! Kimler yaşıyordu buralarda o zamanlar? Hititler mi Asurlular mı, Hurriler mi? Sanki hepsi bir yerlere gizlenmişler de, hayretler içinde bizim geçişimizi izliyorlar! Biraz sonra da gizlendikleri yerlerden çıkıp ellerinde oklarla mı olur, mızraklarla mı, üzerlerimize atılacaklar!”

Ece ile Arda babalarının bu sözleri üzerine gülmeye başlamışlardı. Serkan Bey ile Çiçek Hanım da onlara katıldılar.

Erman Bey:

“Hayal gücüne diyecek yok maşallah Murat-çığım” dedi. “Ben kırk yıl düşünsem böyle bir şey aklıma gelmezdi doğrusu! Kuzum sen şimdi nereden çıkardın Hititleri, Hurrileri? Üstelik de bize saldıracaklarmış! Bak hele! Daha neler!”

Başını iki yana sallayarak konuştu:

“Bana öyle geliyor ki, sende bu hayal gücü varken gerçekten çok iyi bir masalcı dede olurdun.”

Erman Bey’in bu sözü hepsini güldürdü. En fazla gülen ise Murat Bey’in kendisi olmuştu.

Bir süre sessizlik içinde tırmana tırmana yol aldılar. Şimdi yine bir köyün içinden geçiyorlardı.

Erman Bey:

“Bu köyün adı Karadut’tur. Nemrut Dağı’na varmazdan önceki son köydür. Otelimiz de burada zaten. On beş, yirmi yıl öncesi köyün içinden otobüslerle geçtiğimiz aklıma geliverdi birden. Ağaç dallarına

sürtüne sürtüne ilerlerdik. Önümüzden tavuklar kaçıştı. Yabancı turistler için bayağı eğlenceli bir manzara olurdu yani!”

Birkaç dakika sonra otellerine varmışlardı. Otel köyün hemen çıkışında yer alıyordu. Otelin oldukça geniş sayılabilecek bahçesinde iki otobüsle birkaç da daha küçük araç park etmişti.

“Anlaşılan otel bayağı kalabalık” dedi Erman Bey. “Şu otobüs bir Alman gurubunun, belli oluyor. Öteki de Fransızların olmalı. Gördüğüm kadarıyla daha başka küçük guruplar da var.”

Murat Bey çevreye bir göz gezdirerek:

“Ben kaldığımız başka yerlerdeki oteller gibi çok katlı bir bina bekliyordum. Burası tek katlı bir otel! Bu kadar kalabalığı alıyor demek!”

“Daha fazlasını da alır. Tek katlı ama geniş bir alana yayılmış baksana! Sen o bakımdan tasalanma! Yemekleri de güzeldir. Temizdir de. Senelerdir geldim gittim buraya! Gelin, biz şimdi resepsiyona geçelim de anahtarlarımızı alalım.”

Odalarına yerleştikten sonra çaylarını içmek için bahçeye çıktılar. Çiçek Hanım:

“Aşağılara bakar mısınız? Tam bir uçurum! Ama manzaraya diyecek yok! Her taraf yemyeşil! Gerçekten de vahşi bir güzellik diyebiliriz.”

“Bence de öyle!” dedi Fahriye Hanım. “Ama insana ürperti vermiyor da değil doğrusu!”

Erman Bey saatine baktı:

“Saat on altı! Güneşin batımı on dokuz elli dolaylarında. On yedi otuzda buradan çıktık mı, Nemrut’un girişine kadar yaklaşık yarım saatlik yolumuz var. Ondan sonrası bacaklara kuvvet! Yayan tırmanacağız.”

Erman Bey bunu söylerken gülümseyerek Fahriye Hanım’a bakmıştı. Fahriye Hanım yanıt vermekte gecikmedi:

“Sen ne dersen de Erman Bey! Buraya kadar gelmişken Nemrut’un tepesine çıkmaktan vazgeçeceğimi sanıyorsan yanılıyorsun! Ben sürüne sürüne de olsa oraya çıkacağım! Sen de bunu böyle bil!”

Hepsi de bu çekişmeyi gülümseyerek izliyorlardı. Serkan Bey:

“Sürünmek de ne demekmiş anneciğim? Sen bakma babamın takıldığına. Ben senin oraya aslanlar gibi tırmanacağına eminim!”

Onlar böyle konuşurlarken bahçeden içeri dört, beş minibüs girdi. İçlerinde yolcu yoktu. Erman Bey:

“Bu gördüğünüz minibüsler, otobüslerle gelen gurupları Nemrut’a götürmek içindir! Büyük araçlar oraya kadar çıkamazlar. Otobüslerle geldiğimizde biz de öyle yapardık. Şimdi ise bizim aracımız zaten küçük olduğu için çıkamama diye bir sorunumuz olmayacak.. Ha, bir de unutmadan söyleyeyim çocuklar! Burada şimdi hava sıcak. Ne de olsa Haziran ayındayız. Ama Nemrut’un zirvesinde de güneşin batışını izleyeceğiz. Güneş battığında birden rüzgâr çıkar ve hava da bir anda serinleyiverir. Siz siz olun,

üşümemek için yanınıza bir hırka mı ya da varsa kazak mı alırsınız, ihmal etmeyin sakın! Benden söylemesi!”

Ver Elini Nemrut Dağı

Nemrut Dağı girişinde araçlarından indiklerinde Erman Bey:

“Nemrut Dağı bir açık hava müzesidir. Gezmek için bilet almamız gerekiyor. İlginizi çekerse, burada anı eşyası satan dükkânlar var. Dönüşte isterseniz kafeteryada çay da içebilirsiniz” dedi.

Biletleri aldıktan sonra ağır ağır çıkmaya başladılar.

“Buradan Tümüls’ e kadar yaklaşık sekiz yüz metrelik bir yolumuz var” dedi Erman Bey. “Ama bu mesafeyi hep tırmanacağız. Oldukça yorucudur. Arada bir mola vermek gerekir. Biz de yorulduk mu öyle yapalım!”

Yürüyüş yolu set set yükseliyordu. İlk yüz metreden sonra yorulduklarını hissetmeye başlamışlardı bile. Ece ile Arda koşarak çıkıyorlardı. Diğerleriyle arayı oldukça açmışlardı. Ama biraz sonra onlar da yoruldukları için oturup ötekileri beklemeye başladılar. Fahriye Hanım soluk soluğa yine en geride kalmıştı. Serkan Bey de annesini yalnız bırakmamak için onunla birlikte geliyordu.

Tırmanışın sona erdiği düzlüğe varıncaya kadar en az yedi, sekiz kez mola verip dinlenmişlerdi. Zir-

veye ulaştıklarında hepsi soluk soluğaydı. Her biri dinlenmek için bir taşın üzerine oturdu.

Çiçek Hanım:

“Gerçekten de çok meşakkatli bir tırmanış oldu! Belirli bir yaştan sonra göze alınacak yol değil bu. Sen nasılsın anneciğim?”

Fahriye Hanım hep soluk soluğa başını öne doğru salladı. Bu “iyiyim, merak etmeyin” anlamına geliyordu. Erman Bey:

“Nasıl? Size dediğim kadar var mıymış çocuklar? Çok yorucu değil mi? Annenizi de kutlamak lâzım doğrusu! Ama ben onun çıkacağını biliyordum zaten! Bakmayın mahsus öyle konuştuğuma! Beni mahcup etmedi.”

Bunu söylerken içtenlikli bir gülümseyişle eşine bakmıştı. Fahriye Hanım da aynı gülümsemeyle yanıt verdi:

“Çıktım ama nasıl çıktığımı siz bir de bana sorun! Hatta bir ara yol yakırken geri dönmeyi düşünmedim de değil! Ancak inat ettim bu işin üstesinden geleceğim diye! Yorgunluktan öldüm, bittim ama işte sizinle birlikteyim.”

Bunları anlatırken bir yandan da derin derin soluyordu. Ece ve Arda “yaşa anneanne!” diyerek Fahriye Hanım’a sarıldılar.

Erman Bey konuşmasını sürdürdü:

“Şimdi size biraz bilgi vereyim! Bu geldiğimiz yer Doğu Terası’dır. Şu basamakları üzerine otur-

duğumuz kare şeklindeki yapı da Ateş Sunağı'dır. Karşıda yükselen piramit biçimindeki tepe ise Kommagene Kralı Birinci Antiokhos'un Tümülüs dediğimiz Anıt- Mezarı'dır. Üzeri gördüğünüz gibi küçük çakıl parçalarıyla kaplıdır. Nemrut Dağı bu Tümülüs ve devasa heykelleri nedeniyle "Dünyanın Sekizinci Harikası " olarak nitelendiriliyor. Dağın zirve yüksekliği 2150 metredir. Bunun 50 metrelik bölümü Anıt-Mezar Tümülüs'ündür. Tümülüs'ün çapı ise 150 metreymiş.

"Peki, şu yerde duran kocaman kafalar nedir dede? Ben hiç bu kadar büyüğünü görmedim."

"Bu gördüklerin tanrı heykellerinin kafalardır Ardacığım? 'Peki, bu kafaların gövdeleri yok mu' diye sorarsan, onlar da işte şuradalar bak!"

Erman Bey böyle diyerek kafaların arka tarafında, kayalar üzerinde yükselen devasa heykelleri gösterdi.

"Bunların kafaları yere düşmüş bulunduğu için heykel oldukları ilk bakışta hemen anlaşılamıyor. Sanırsın birer kaya parçası. Taş blokların birbirlerine eklenmeleriyle yapılmışlar. Blokların her biri 7-8 ton ağırlığındaymış. Heykeller sırtlarını Kral Antiokhos'un Anıt Mezarı'na dönmüşler, tahtları üzerinde oturuyorlar. Yüzleri de güneşin doğduğu yöne, yani doğuya bakıyormuş."

"Ne kadar da kocaman heykellermiş!" dedi Ece. "Bunlar kadar büyüğünü ben de görmedim!"

Erman Bey

“Öyledir. Yükseklikleri de beş metreyle yedi metre arasında değişiyormuş!” diye yanıtlayarak Arda’ya seslendi:

“Sen geç hele bakayım şu kafalardan birinin yanına!”

Arda kafa yerdeki heykellerinden birinin yanına gidip durdu.

“Ne kadar yüksek değil mi? Senin boyun kafanın ancak yarısına kadar geliyor? Ece, sen de kardeşinin yanına geç hele yavrum!”

Murat Bey çocukları kameraya aldı. Çiçek Hanım da fotoğraflarını çekti.

“Şu kafayla bir de ben boy ölçüşeyim, bakayım!”

Murat Bey böyle diyerek heykelin yanına gitti.

“Oo! Senin boyundan da fazla!” dedi Çiçek Hanım. “Gerçi sen pek öyle kısa boylu da sayılmazsın ama!..”

Arda:

“Burada bir aslan kafası var. Şu da bir kartal kafasına benziyor!”

Erman Bey açıklamaya girişti:

“Evet aynen söylediğin gibi Ardacığım! Aslan yeryüzü egemenliğini temsil ediyormuş. Kartal da gökyüzü egemenliğini. Kommagene Kralları kendilerini tanrılarla özdeşleştiriyorlarmış. Kartal Tanrılar Hakanı Zeus’un simgesidir, bilirsiniz. Taht üzerinde oturan başsız heykellere gelince, Bunlar Tanrılar Hakanı Zeus’u, Mithras-Apollon’u, Talih Tanrıçası Tykhe’yi, Herakles ya da daha çok bilinen adıyla Herkül’ü temsil ediyorlarmış. Bir de Kral Birinci Antiokhos var aralarında.”

Biraz soluklandıktan sonra devam etti.

“Evet! Burayı gördük. Şimdi de Batı Terası’na gidelim! Arada bir de Kuzey Terası var. Doğu ve Batı Terasları’nı birleştiriyor. Oradan geçeceğiz. Kuzey Terası aynı zamanda bir tören yoluydu.”

Batı Terası’na vardıklarında Ece:

“Aa! Burası ne kadar da kalabalık böyle!” dedi.

“Doğu Terası’nda bizden başka neredeyse kim-

secikler yoktu. Buradaysa insan kaynıyor! Dağa tırmanan herkes burada mı toplanmış, nedir?”

“Doğal değil mi Ececiğim?” dedi Erman Bey.

“Burası adı üzerinde, Batı Terası’dır. İnsanlar önce Doğu Terası’ndaki heykelleri görüyorlar ama orada kalmayıp buraya geçiyorlar. Amaç buradan güneşin batışını seyretmek! Biz de onun için gelmedik mi zaten? Ama önce burada neler varmış bir görelim. Güneşin batışına daha kırk beş dakika var!”

Erman Bey bunları söyledikten sonra açıklamaya girişti:

“Bakınız! Buradaki Tanrılar Galerisi de Doğu Terası’ndaki gibi. Kafalar da yine yerde. Ama buradaki kafa heykelleri biraz daha iyi korunmuş.”

Talih Tanrıçası Tykhe’nin, Apollon’un, Zeus’un devasa kafalarını incelediler. Onlarla birlikte fotoğraf çektiler. Batı Terası’nda, taş levhalar üzerine işlenmiş kabartmalar ise hepsinin özellikle çok ilgisini çekmişti.

Erman Bey:

“Bu kabartmaların benzerini daha önce de görmüştük. Hatırlarsınız. Ama burada değil de Arsameia ve Karakuş’ta. Bunlar Kral Antiokhos’un tanrılarla el sıkışma sahneleridir. Antiokhos her bir levha üzerinde değişik tanrılarla ayrı ayrı tokalaşıyor. Bakın, şurada da bir aslan kabartması görüyoruz.”

Arda “Kocaman kafalı bir aslan!” dedi.

“Öyle de, üzerinde bir takım işaretler de var. Bakalım ayırt edebilecek misiniz?”

Hepsi dikkatle baktılar. Ece:

“Ben galiba bir şeyler buldum sanıyorum. Ayaklarının üst bölümüyle başı arasındaki şekil bir ay değil mi dedeciğim!”

“Evet! Doğru bildin. O gördüğün bir hilaldir. Devam et Ece!”

“Bir de güneş ışınlarına benzeyen bir şeyler var ama tam anlayamadım.”

“Onlar da yıldızlarmış. Ay ve yıldızlar Milattan Önce 7 Temmuz 62 yılını işaret ediyormuş ve bu da Kral Birinci Antiokhos’un Kommagene tahtına çıktığı tarihmiş. Öyle açıklanıyor!”

Kalabalık iyice artmıştı. Erman Bey:

“Bakın! İnsanlar yukarılara yerleşmeye başladılar bile. Yükseklerden güneşin batışı daha iyi görülür çünkü. Nemrut Dağı’ndan Gün Batımı kaçırılmayacak bir manzaradır. Gelin, biz de kendimize oturacak bir yer bulalım.”

Gözlerine kestirdikleri bir kayaya doğru ağır ağır ilerlediler.

Derman Bayladı

Ece ile Arda'yı bundan önceki gezilerinde en son Antakya'da bırakmıştık.

Televizyonda Güneydoğu dizilerini izleye izleye oralarını neredeyse hepimiz ezberlemiş gibiyiz. Ancak tarihiyle, efsaneleriyle tanımamıştık Antep'i, Urfa'yı ve Nemrut Dağı'nı ve yüzyılın keşfi Göbeklitepe'yi

Bu kez yine Erman Bey'in rehberliğince Ece ile Arda bu yörelerimizi gezmekte ve efsanelerini dinlemektedirler.

Ece ile Arda / Efsaneler Dizisi

- 1- Ece ile Arda / Eski Çağların Süpermeni Herkül
- 2- Ece ile Arda İstanbul'un Yüreğinde
- 3- Ece ile Arda Çanakkale'de
- 4- Ece ile Arda Peribacaları Ülkesinde
- 5- Ece ile Arda / Ege'den Eski Kentler ve Efsaneler
- 6- Ece ile Arda / İstanbul'dan Bizans'a Zamanda Yolculuk
- 7- Ece ile Arda Hitit'lerin İzinde
- 8- Ece ile Arda / Altın Post Yolcuları
- 9- Ece ile Arda / Pamukkale'den Antalya'ya
- 10- Ece ile Arda / Sümer Herkül'ü Gılgamış ve Tufan Öyküleri
- 11- Ece ile Ara / Homeros'tan Dede Korkut'a
- 12- Ece ile Arda / Antalya'dan Antakya'ya
- 13- Ece ile Arda / Antakya'dan Nemrut Dağına**

ISBN 978-975-286-409-2

